

Tjänsteutlåtande

Utfärdat 2023-04-21

Diarienummer 1452/21

Handläggare

Christina Gustafsson

Telefon: 031-368 03 08

E-post: christina.gustafsson@stadshuset.goteborg.se

Göteborgs Stads enprocentregel för konstgestaltning i samband med bygginvesteringar

Förslag till beslut

I kommunstyrelsen och kommunfullmäktige:

1. Kommunfullmäktiges uppdrag 2021-11-25 § 4 till kommunstyrelsen att tillsammans med kulturnämnden, trafiknämnden, lokalnämnden, fastighetsnämnden, idrotts- och föreningsnämnden, park- och naturnämnden, Higab AB och Förvaltnings AB Framtiden, återkomma till kommunfullmäktige med förslag till styrande dokument för stadens konstnärliga utsmyckning i samband med investeringar förklarar fullgjort.
2. Göteborgs Stads enprocentregel för konstgestaltning i samband med bygginvesteringar, i enlighet med bilaga 3 till stadsledningskontorets tjänsteutlåtande, antas.

Sammanfattning

Stadsledningskontoret har tagit fram ett förslag till styrande dokument i form av en regel för konstgestaltning i samband med bygginvesteringar, den så kallade enprocentregeln. Berörda nämnder och styrelser erbjöds möjlighet att lämna synpunkter under hösten 2022. Förslaget till regel har nu ytterligare bearbetats med hänsyn till synpunkter som framkommit i remissvaren avseende bland annat roller och mandat, upphandlingsprocess, avgränsning och definitioner, hantering av kostnader, maxbelopp, användning av pottor, förvaltning samt finansiering av kulturnämndens arbetsinsatser. Föreslagen regel innebär ett delvis nytt arbetssätt med ett planeringsunderlag för konstgestaltning i tidiga skeden, vilket ska visa var i staden det finns behov av satsningar av offentlig konst.

I förhållande till beslutet från 2013 är förslaget till regel ett tydliggörande av de roller som redan finns idag i anskaffningsprocessen samt ett förtydligt ramverk för vilka investeringar som ska ligga till grund för avsättning till konstgestaltning.

Kulturnämnden utgör stöd till anskaffande nämnder och styrelser. Regeln tydliggör när kulturförvaltningens process för konstgestaltning ska tillämpas. Den beställande parten står för den finansiering som behövs. Lagen om offentlig upphandling (LOU) och god redovisningssed utgör grund för ansvar och beslutsmandat för de investeringarna och styrelserna.

Bedömning ur ekonomisk dimension

Stadsledningskontorets förslag till tillämpning av enprocentregeln syftar till att skapa ett tydligare ramverk avseende enprocentregelns avgränsning och beräkningsgrund.

Föreslagen regel avser att tydliggöra hur det ekonomiska ansvaret avseende investerings- och driftsekonomin fördelas mellan berörda parter.

Föreslagen avgränsning för beräkningsgrund framgår av ärendet nedan, men baseras grovt på att en procent av byggkostnaderna vid nyinvestering i bostäder, lokaler och anläggningar för allmän plats (gatanläggningar, torg, parker etc) ska utgöra beräkningsgrund för avsättning till konstgestaltning. För att knyta avsättningen för konstgestaltningen tydligare till bygg- och entreprenadutgifterna föreslås att byggherrekostnaderna undantas som beräkningsgrund, vilket är en ytterligare avgränsning i förhållande till dagens tillämpning. I storleksordningen 10-25 procent av de totala byggkostnaderna utgör byggherrekostnader beroende på bransch och typ av anläggningar och projekt.

Stadsledningskontorets bedömning är dock att fler nyinvesteringsprojekt och investeringsvolymerna kommer att omfattas av kraven på avsättning för konstgestaltning i förhållande till dagens tillämpning. Dels utifrån att fler anläggningstyper faller inom ramen för avgränsningen samt dels utifrån att förslaget möjliggör att hantera avsättning till konstgestaltning genom potter. Potter syftar till att kunna hantera byggprojekt där investeringsvolymerna, och därmed avsättningen för konstgestaltning, är begränsad för att det ska vara försvarligt att starta en fullskalig process för konstgestaltningsprojekt.

Med de avgränsningar som framgår ovan där kravet förstärks på att dels avsätta resurser motsvarande en procent av byggkostnaden och dels där det ställs krav på att dessa ska hanteras genom kulturnämndens process för konstgestaltningsprojekt, skulle den årliga avsättningen för konstgestaltning uppgå grovt beräknat till i storleksordningen drygt 20 mnkr inom de berörda nämnderna (exklusive kretslopp och vattennämnden) och något lägre inom berörda styrelser (exklusive Älvstranden Utveckling AB). Bedömningarna utgår från nämndernas investeringsnomineringar för 2023 och planperioden 2021-2025 samt styrelsernas planerade investeringsvolymerna för 2023-2025. Beloppen är avrundade nedåt och utgår från de lägre bedömda spannen för att spegla en viss försiktighet i antaganden om vilka enskilda projekt och typer av investeringar som ska ingå i beräkningsgrunden eller inte.

Detta ska jämföras med utfallen de senaste åren (2019-2021) där nämnderna i snitt har haft utgifter för konstgestaltning motsvarande ca 13 mnkr per år och bolagsstyrelserna cirka 8 mnkr per år. Därav gör stadsledningskontoret bedömningen att föreslagna avgränsningar och att undanta byggherrekostnaderna totalt inte bör innebära minskade förutsättningar för genomförande av konstgestaltning. Görs ett vägval där även byggherrekostnaderna och samtliga nyinvesteringsvolymerna ska ligga till grund för avsättningen, uppgår den årliga avsättningen till i storleksordningen drygt 40 mnkr inom de berörda nämnderna (exklusive kretslopp och vattennämnden) och till 20-25 mnkr inom berörda bolagsstyrelser (exklusive Älvstranden Utveckling AB).

Stadsledningskontorets förslag omfattar ett maxbelopp för avsättning för konstgestaltning i enskilda projekt motsvarande 250 prisbasbelopp, vilket i dagsläget motsvarar ca 13 mnkr. Det innebär en begränsning av avsättning i investeringsprojekt där de totala investeringsutgifterna överstiger i storleksordningen 1,5 mdkr. Därmed berör

maxbeloppet endast ett mycket begränsat antal projekt och omfattar i dagsläget en handfull projekt inom de investerade nämnderna.

Utifrån stadsledningskontorets förslag ska samtliga projektkostnader som förknippas med att uppföra konstgestaltning hanteras inom den beräknade enprocentsavsättningen. Det omfattar både utgifter för att finansiera processen för konstgestaltningsprojekt och själva uppförandet/genomförandet av konstgestaltningen. Samtliga utgifter ska enligt förslaget finansieras av den beställande/beställande parten. Huruvida utgifterna ska hanteras som investeringsutgifter eller driftkostnader ska följa god redovisningssed. Respektive nämnd och styrelse behöver omhänderta detta inom ramen för sin ordinarie planering och budgetering. Förslaget ligger därmed i linje med det tidigare beslutet som utgår från att cirka tio procent av de avsatta medlen ska finansiera kulturnämndens arbete i processen. Det är dock oklart hur denna tillämpning har hanterats över tid och det har funnits en diskussion vilka utgifter respektive part ska bära. Stadsledningskontorets bedömning är att det redovisade förslaget förtydligar den ekonomiska ansvarsfördelningen och att den beställande parten på ett tydligare sätt köper en tjänst av kulturnämnden för att leda och samordna processen för konstgestaltningsprojekt.

Vad avser drift och förvaltning av konstverken ska dessa finansieras av respektive anläggningsägare av konstgestaltningen. Anläggningsägare utgörs i huvudsak av den beställande/investeringens parten. Däremot kan det förekomma situationer där den beställande parten överlämnar anläggningar när utbyggnaden har genomförts. Det avser företrädesvis investeringar och exploateringsinvesteringar inom exploateringsnämnden som överförs till stadsmiljönämnden i samband med driftsättningen och när förvaltningsansvaret överlämnas. Likt övrig förvaltning av stadens anläggningar ska den syfta till att bibehålla värde och funktion över tid. Därmed är det av vikt att förvaltningsperspektivet finns med som en viktig del av utformningen, så att det går att sköta och underhålla konstgestaltningen på ett kostnadseffektivt sätt över tid.

Huvudregeln är att konstgestaltningen ska kunna definieras som en anläggningstillgång och därmed ha ett bestående värde som konst utifrån ett redovisningsperspektiv. Driftkostnaderna utgörs därav framför allt av interna räntekostnader samt kostnader för skötsel och underhåll. Vissa konstverk kan vara av sådan beskaffenhet att värdet och funktionen ska skrivas av och då belastas verksamheten även med nedskrivnings- eller avskrivningskostnader.

Vad avser kostnader för att utveckla och ta fram ett övergripande planeringsunderlag för offentlig konst i staden utgår stadsledningskontorets förslag från att samordning och framdrift i en sådan uppgift ligger inom ramen för kulturnämndens ordinarie uppdrag.

I remissinstanserna lyfts återkommande behovet av att kulturnämnden har tillräckliga resurser för att kunna utgöra ett stöd i de olika delarna. Kulturnämnden själva lyfter också behovet av resurser på olika sätt. Stadsledningskontoret konstaterar att den frågan blir föremål för övervägande i budgetberedningen då nämndens sammantagna ramar värderas.

Ur ett samhällsekonomiskt perspektiv går det att knyta positiva effekter till konstgestaltning, så väl vad avser attraktionskraft som folkhälsa, vilket också ligger till grund för prioriteringen sedan tidigare att staden ska arbeta med konstgestaltning i samband med nybyggnation.

Förslag till uppdaterat och förändrat regelverk förändrar inte denna målsättning och prioritering i grunden utan syftar snarare till att skapa ett tydligare ramverk för ansvarsfördelning, hantering och förutsättningar för att stärka fokuset på framdrift och genomförande snarare än diskussioner och konflikter i samverkan och arbetsprocesser.

Bedömning ur ekologisk dimension

Förvaltning av offentlig konst som är finansierad av investeringsmedel enligt enprocentregeln är på lång sikt och kräver personal och särskilda kompetenser som till exempel materialkunskaper. Det är av stor vikt att i tidigt skede tänka på att effektivisera och bromsa ökade kostnader med förebyggande arbete och insatser som exempelvis avseende val av material och energiåtgång.

Bedömning ur social dimension

Konst bidrar till det nationella politiska målet *Gestaltad livsmiljö* som omfattar både mätbara och omätbara värden. Det handlar om att omsätta komplexa anspråk till fysiska miljöer som skapar mening och värde och talar till alla sinnen. Konst behöver hanteras och planeras i ett helhetsperspektiv som en del av stadsutvecklingen. Långsiktiga värden är svårbedömda och behöver värnas och skapa möjligheter för ett gott mänskligt liv.

Konst som är finansierad med enprocentregeln är avsedd för offentliga miljöer och behöver spegla den mångfald som finns i staden. Likaså behöver tillgänglighet utifrån exempelvis funktionalitet och ålder beaktas i planeringen. Alla ska ha möjlighet att kunna ta del av stadens konstgestaltningar.

Bilagor

1. Kommunfullmäktiges protokollsutdrag 2021-11-25 § 4
2. Sammanfattning av remissvar
3. Göteborgs Stads enprocentregel för konstgestaltning i samband med bygginvesteringar

Ärendet

Kommunfullmäktige har att ta ställning till förslag till regel för konstgestaltning, Göteborgs Stads enprocentregel. Antagandet av den nya regeln medför att kommunfullmäktiges beslut 2013-01-31 § 25 inte längre är aktuellt.

Beskrivning av ärendet

Kommunfullmäktige beslutade 2021-11-25 § 4 att ge kommunstyrelsen i uppdrag att tillsammans med kulturnämnden, trafiknämnden, lokalnämnden, fastighetsnämnden, idrotts- och föreningsnämnden, park- och naturnämnden, Higab AB och Förvaltnings AB Framtiden, återkomma till kommunfullmäktige med förslag till styrande dokument för stadens konstnärliga utsmyckning i samband med investeringar.

Stadsledningskontoret har tagit fram ett förslag på regel för konstgestaltning vid bygginvesteringar. Regelverket syftar till att tydliggöra ansvarsfördelning, hantering och förutsättningar för att stärka fokuset på framdrift och genomförande. Förslaget har remitterats till berörda nämnder och styrelser som erbjudits möjlighet att lämna synpunkter under hösten 2022. Remissen med förslag till styrande regel ställdes bland annat till de nämnder som upphörde vid årsskiftet. Förslaget till regel har bearbetats utifrån inkomna synpunkter. Ärendet har även beskrivits utifrån förändrade verksamhetsansvar med anledning av stadens nya stadsutvecklingsorganisation som trädde i kraft i januari 2023. Förslaget till regel har nu ytterligare bearbetats med hänsyn till synpunkter som framkommit i remissvaren. Bearbetningen av det remitterade förslaget har inneburit en del förändringar samt förtydliganden.

Kulturförvaltningens tidigare utredning visade att regeln inte fullt ut tillämpades och att beslutsunderlaget från 2013 gav dålig vägledning för berörda nämnder och bolag samt att det fanns utrymme för olika tolkningar. Stadsledningskontorets dialog med berörda förvaltningar och bolag visade på brist på kunskap när det gäller roller och mandat. Processen för konstgestaltning framställdes som kostsam, omständlig och resurskrävande och att det kan uppstå en motsättning mellan den konstnärliga och den byggande processen.

I stadsledningskontorets genomgång av de investerade nämndernas uppföljning av enprocentregeln kunde stadsledningskontoret också konstatera att av de nämnder som hade gjort uppföljningen, hade lokalnämnden använt cirka 1 procent av upparbetad investeringsvolym till konstgestaltning de senaste tre åren. Resterande nämnder som hade rapporterat hade inte använt en procent av den årliga byggkostnaden till konstgestaltning. Bland styrelserna hade samtliga följt upp enprocentregeln i enlighet med den rapport Göteborg konst har tagit fram. Familjebostäder i Göteborg AB, Higab AB, Framtiden Byggutveckling AB, Göteborgs Stads Parkerings AB samt Älvstranden Utveckling AB redovisade samtliga för den redovisade treårsperioden att de uppnått ett utfall i paritet med vad som har budgeterats.

I förhållande till beslutet från 2013 är förslaget till regel ett tydliggörande av de roller som redan finns idag i anskaffningsprocessen samt förtydligat ramverk för vilka investeringar som ska ligga till grund för avsättning till konstgestaltning. Kulturnämnden är fortsatt inte en investerande nämnd och ska inte heller ses som en inköpscentral. Kulturnämnden utgör stöd till anskaffande nämnder och styrelser. Den beställande parten står för den finansiering som behövs. LOU och god redovisningssed utgör grund för

ansvar och beslutsmandat för de investeringarna och styrelserna. En viktig förändring är att införa en regel för att skapa goda förutsättningar för att enprocentregeln ska tillämpas i förväntad omfattning.

Stadsledningskontoret har haft uppföljande möten med kulturförvaltningen, förvaltningen för inköp och upphandling samt de nya stadsutvecklingsförvaltningarna. Kontoret har också fått synpunkter från Konstnärernas riksorganisation (KRO). Ungdomsfullmäktige har denna fråga på sina möten under våren.

Omvärldsbevakning - Nationell tillämpning av enprocentregeln

Konstnärsnämnden är en statlig myndighet vars verksamhet ska bidra till att förverkliga de mål för kulturpolitiken som beslutats av regering och riksdag. Konstnärsnämnden har följt upp användning av enprocentregeln nationellt. I rapporten *1% för konstnärlig gestaltning av offentlig miljö* från 2018 har kommuner och regioner i en enkätundersökning tillfrågats kring användningen av enprocentregeln. Resultatet visar variationer i tillämpningen av regeln. I rapporten uppges att av de 151 kommuner som besvarade frågan om hur enprocentregeln tillämpas, använder 41 procent den som regel, och 13 procent använder den som en rekommendation. Större kommuner tillämpar regeln i högre utsträckning än övriga.

Det finns variationer i hur regeln tillämpas när det gäller avsättning till konstnärlig gestaltning, allt från 0,4 till 2 procent av investeringsvolymen. Det finns även en variation avseende om avsättningen beräknas på enskilda projekt eller på kommunens/regionens totala investeringsbudget. Vissa kommuner knyter konstgestaltungsprojekten direkt till enskilda byggprojekt. Andra kommuner hanterar de avdelade enprocentmedlen mer samlat, vilket medger en mer flexibel användning som kan omfatta flera konstgestaltungsprojekt.

Inkomna synpunkter från nämnder och styrelser

Stadsledningskontoret har underremitterat ärendet till kulturnämnden, trafiknämnden, lokalnämnden, fastighetsnämnden, idrotts- och föreningsnämnden, park- och naturnämnden, Higab AB, Förvaltnings AB Framtiden, nämnden för inköp och upphandling, kretslopp och vattennämnden, byggnadsnämnden, Got Event AB samt Göteborgs Stads parkering AB. Remissen har ställts till de nämnder som upphörde vid årsskiftet. Förskolenämnden, nämnden för funktionsstöd, grundskolenämnden och äldre- samt vård- och omsorgsnämnden har fått remissen för kännedom och eventuellt yttrande. Remissinstansernas svar finns i sin helhet i stadsledningskontorets ärende. I bilaga 2 redogörs för respektive remissinstans synpunkter sorterade utifrån regelns olika delar.

Sammantaget är flertalet av remissinstanserna positiva till merparten av förslagen i regeln. Många har förslag på justeringar och flertalet av förslagen har medfört ändringar. Vissa synpunkter behöver ett lokalt omhändertagande vilket inte kommenteras i nedanstående tabell.

I de fall då en synpunkt inom ramen för regeln inte har tillgodosetts, framgår det av tabellen nedan.

Berörda nämnder och styrelser	Sammanfattning av remissvar
Förvaltnings AB Framtiden	Förvaltnings AB Framtiden är positiva till förslaget och önskar vissa förtydliganden avseende avgränsning och definitioner, potter, hantering av kostnader, lägsta beloppsgräns samt anskaffning och genomförande. Bolaget bedömer att stöd vid anskaffning och genomförande bör finansieras inom ramen för nämndens kommunbidrag. Synpunkterna bedöms som omhändertagna förutom den om kommunbidrag.
Fastighetsnämnden	Fastighetsnämnden tillstyrker förslaget. Nämnden framför att förslaget om avgränsning och definitioner behöver ytterligare motivering samt önskar förtydliganden avseende tex beloppsgränser och beställarrollen. Processen för hur arbetet och samverkan behöver konkretiseras och beskrivas i exempelvis en anvisning eller rutin. Synpunkterna bedöms som omhändertagna.
Idrotts- och föreningsnämnden	Idrotts- och föreningsnämnden tillstyrker förslaget. Nämnden framför att föreslagen regel tydliggör avgränsning, mandat och ansvarsfördelning, vilket underlättar vid framtida beslut inom förvaltningen avseende konstgestaltning.
Trafiknämnden	Trafiknämnden avstyrker förslaget. Nämnden framför synpunkter på avgränsningar och definitioner – begreppet ombyggnation, urval angående förskolor och särskilda boenden, maxbelopp och hantering av kostnader, ansvar för anskaffning, process och upphandling – direktupphandling och trepartsavtal. Trafiknämnden är positiv till förslaget om framtagandet av ett övergripande planeringsunderlag för offentlig konst i staden. Synpunkterna bedöms som omhändertagna med undantag för frågan om maxbelopp samt hantering kring direktupphandling.
Lokalnämnden	Lokalnämnden avstyrker förslaget. Nämnden framför synpunkter på avgränsning och definitioner avseende förskolor och bostäder med särskild service, ansvar att definiera projekt, lägsta beloppsgräns, inventering samt användning av potter. Lokalnämnden är positiv till regelförslagen avseende maxbelopp, hantering av kostnader, anskaffning och genomförande av konstgestaltning, offentlighet, tillgängliggörande samt övergripande planeringsunderlag. Synpunkterna bedöms som omhändertagna med undantag från avgränsning till byggkostnad.

Berörda nämnder och styrelser	Sammanfattning av remissvar
Park- och naturnämnden	Park- och naturnämnden är positiva till att drift och underhåll lyfts fram, nyttan med potter, samt tillgängliggörande. Nämnden framför synpunkter på avgränsning och definitioner, maxbelopp, användning av potter, beständig konst, inventering samt samlingsförvaltning. Synpunkterna bedöms som omhändertagna.
Higab AB	Higab AB tillstyrker och är positiva till förslaget som upplevs som tydligt och väldefinierat.
Nämnden för inköp och upphandling	Nämnden för inköp och upphandling avstyrker förslaget. Vid efterföljande samtal framkom att vissa delar i förslaget missförstått avseende anskaffning och genomförande. Mot bakgrund av samtalet behöver frågan om inköpscentral som framförs i remissvaret inte utredas ytterligare. Vissa förtydliganden har gjorts så det blir tydligt angående processen. Synpunkterna bedöms som omhändertagna.
Kretslopp och vattennämnden	Kretslopp och vattennämnden är positiva och tillstyrker förslaget.
Byggnadsnämnden	Byggnadsnämnden tillstyrker förslaget. Nämnden framför att förslaget är tydligt och kan förenkla för berörda nämnder och styrelser. Nämnden framför synpunkter på avgränsning och definitioner och bedömer att de definitioner av byggnader och utomhusmiljöer där enprocentregeln ska tillämpas inte är fullständig. Det är riskfyllt att vissa byggnadstyper undantas som beräkningsgrund för avsättning då detta, i och med förtydligande genom en regel kring frågan, skapar mindre incitament för investering förvaltningar och bolag att genomföra konstnärliga processer i samband med projekten. Synpunkterna bedöms som omhändertagna.
Got Event AB	Got Event AB ställer sig positiva till förslaget.
Göteborgs Stads parkering AB	Göteborgs Stads Parkering AB framför att de inte har något att erinra mot förslaget.
Kulturnämnden	Kulturnämnden föreslår att regeln återemitteras och framför synpunkter angående processägarskap, avgränsningar och definitioner, ansvar att definiera projekt, maxbelopp, lägsta beloppgräns, beständig konst, anskaffning och genomförande, hantering av kostnader, rådighet samt offentlighet. Kulturnämnden önskar förtydliganden avseende övriga delar av regelverket. Synpunkterna är i stort omhändertagna med undantag för maxbelopp, hantering av kostnader och nämndbidrag, anskaffning och genomförande samt frågan om processägarskap.

Berörda nämnder och styrelser	Sammanfattning av remissvar
Grundskolenämnden	Grundskolenämnden avstår från att svara men förvaltningen framför att det är positivt att enprocentregeln fortsatt gäller för grundskolor.
Nämnden för funktionsstöd	Nämnden för funktionsstöd tillstyrker förslaget och stödjer stadsledningskontorets förslag att BmSS undantas. Nämnden framför att konstgestaltningar i boendemiljöer på BmSS blir mer lyckade då de inte innehåller starka intryck i form av starka färger eller abstrakta otydliga uttryck som kan upplevas som oroande och stressande.
Förskolenämnden	Förskolenämnden avstyrker förslaget. Nämnden framför synpunkter på avgränsning och definitioner avseende att förskolor inte omfattas av regeln. Synpunkterna bedöms som omhändertagna.
Äldre samt vård- och omsorgsnämnden	Äldre samt vård- och omsorgsnämnden har valt att inte svara på remissen.

Konstnärernas Riksorganisation (KRO) och Konstnärernas Riksorganisation Region Väst har på eget initiativ skickat yttrande till stadsledningskontoret. De hänvisar till kulturnämndens yttrande. KRO framför synpunkter främst avseende kulturnämndens roll. KRO föreslår att förslaget återremitteras och att de branschorganisationer som berörs bjuds in att göra inspel och lämna synpunkter.

Ledamöter från Ungdomsfullmäktige framför i motion daterad 2023-03-06 angående enprocentregeln att ungdomsfullmäktige bör tillsätta en kommission som utreder de bästa möjligheterna för ungdomsfullmäktige att påverka Göteborgs Stads politiker i riktning att avskaffa enprocentregeln. Motionen framför att Göteborgs Stad skulle kunna investera enprocentregelns budget på ett mycket mer effektivt sätt, som i högre grad värnar konstens värde och kommuninvånarnas trygghet och framtid. En kontraposition framförde att ”alla kommunala byggnader som byggs ska ha en kommitté av personer som kommer använda byggnaden i framtiden, Denna kommitté ska kolla på budgeten och se så att budgeten används på rätt sätt. Enprocentregeln ska ej avskaffas”. Motionen togs upp på ungdomsfullmäktiges sammanträde 2023-03-22 och bordlades till 2023-05-24.

Process för konstgestaltningsprojekt

Kulturnämnden är ansvarig för processen (som i sig inte specificeras i regeln), för konstgestaltningsprojekt. Förslaget till regel är utformat utifrån att kulturnämnden inte är investerande nämnd och inte heller är att se som inköpscentral. Detta innebär bland annat att regeln är ett tydliggörande av de roller som finns idag i anskaffningsprocessen. Kulturnämndens roll är, i enlighet med kommunfullmäktiges beslut från 2013, fortfarande stödjande och rådgivande. Kulturnämnden har enligt förslaget ett särskilt ansvar för samordning och stöd inom processen för ett konstgestaltningsprojekt, utifrån vad som är överenskommet med den beställande parten.

Processen för konstgestaltningsprojekt ska inte förväxlas med själva regelverket som tar ett större grepp, från planeringsunderlag i tidiga skeden till förvaltning på lång sikt, och i sig inte innebär någon ordningsföljd. Processen ingår inte i regelverket eftersom den

behöver vara dynamisk. Processen måste kunna anpassas efter varje enskilt projekt och kan behöva regelbunden översyn.

Med process avses konstgestaltningens arbetsordning, från uppstart till genomförande såsom kulturförvaltningen har beskrivit processen. Göteborg konst (GK) ingår i kulturförvaltningen. Processen för ett konstgestaltningsprojekt som den enligt kulturförvaltningen ser ut i dag innebär i huvudsak följande:

1. En beställare (förvaltning eller bolag) som har att tillämpa enprocentregeln kontakter GK med en budget och tidplan.
2. En överenskommelse ingås mellan beställaren och GK.
3. GK tar fram underlag för direktupphandling av konstkonsult, tillfrågar leverantörer och föreslår konstkonsult i nära samarbete med beställare och beställarens upphandlare.
4. Uppdragsavtal ingås mellan beställare, GK och konstkonsult (tre parter).
5. Utredningsfas med uppstart av samrådsgrupp och genomförande av förstudie.
6. Processledare från GK, konstkonsult, beställare och beställarens upphandlare tar fram dokument för vald upphandlingsmetod.
7. Upphandling annonseras eller direktupphandlas.
8. GK och konstkonsult går igenom intresseanmälningar alternativt anbudsansökningar och gör ett första urval som presenteras för en jury som sedan gör ett slutligt urval.
9. Beslut om konstnärer som tilldelas skissuppdrag inbjuds att ta fram skissförslag och skissperiod genomförs.
10. Skissförslagen presenteras för jury som gör en bedömning.
11. Beslut om val av konstnär fattas. Avtal ingås mellan beställare och konstnär.
12. Genomförande med produktion, slutbesiktning, invigning och utvärdering

Kulturförvaltningen/GK driver processen från och med att det finns en underskriven överenskommelse mellan kulturförvaltningen och beställande bolag/nämnd fram tills konstgestaltningen är slutbesiktigad och invigd. Detta innebär bland annat att vara sammankallande och att tillse att processen följs. GK ansvarar även för dokumentationen av processen. Alla delar genomförs i samverkan med beställaren. Beslut för genomförande fattas av beställande nämnd.

Beskrivning av innehållet i regeln

Stadsledningskontorets förslag till uppdaterat regelverk har som ambition att förtydliga och förenkla nuvarande tillämpning av enprocentregeln. Beskrivningar, bedömningar och vägval nedan utgår från de rubriker som föreslagen regel är uppbyggd utifrån och utgår i huvudsak från tre delar.

Den inledande delen avser definitioner och avgränsningar rörande *beräkningsgrunden* för vilka projekt och investeringar som ska omfattas av regelverket och hur avsättningen för dessa volymer kan hanteras av de berörda nämnderna och bolagsstyrelserna.

Den andra delen avser ett förtydligande av kulturförvaltningens roll i att stödja nämnder och bolagsstyrelser i *processen för konstgestaltningsprojekt*, hur detta stöd ska finansieras och vad avsättningen för konstgestaltningen ska omfatta för åtgärder.

Den sista delen utgör ansvarsfördelning och uppgifter knutna till förvaltning och tillgängliggörande av konstgestaltningen och uppgifter knutna till uppföljning och utveckling av enprocentregeln.

Definitioner och avgränsningar

Organisatoriskt föreslås regeln att gälla samtliga investerande nämnder och styrelser med den typ av investeringar som avses i ärendet. Stadsledningskontorets uppfattning är att det i första hand omfattar verksamheterna inom bolagskluster bostäder och lokaler med de investerande styrelserna inom Higab- och Framtidskoncernen. Det hindrar inte att konstnärlig gestaltning övervägs och genomförs i tillämpliga delar knutet till investeringar och organisationer som inte direkt föreslås omfattas av regelverket.

Utgångspunkten är att motsvarande en procent av stadens investeringsvolym ska avdelas för konstgestaltning. Med utgångspunkt i tidigare remissförslag och de synpunkter som inkommit föreslår stadsledningskontoret att stadens tillämpning ska utgå från de planerade nyinvesteringsvolymerna och inte omfatta stadens reinvesteringens verksamhet. En sådan uppdelning ligger i linje med stadens övriga terminologi och definieras i stadens övriga anvisningar och regelverk och innebär att de tidigare begreppen som avser ny-, om- och tillbyggnad utgår som begrepp för beräkningsgrund.

Enprocentregeln ska beräknas på byggkostnaderna i all nyinvestering som avser markanläggningar kopplat till allmän plats, så som gator, parker, torg och konstruktionsbyggnader (broar, tunnlar etc), samt vid nyinvestering i lokaler och bostäder. Med lokaler avses även större tekniska anläggningar som exempelvis vattenverk eller parkeringsanläggningar.

Byggkostnaden avser projekts eller investeringsområdets samlade planerade investeringsutgifter, exklusive byggherrekostnader. Avgränsningen föreslås för att knyta enprocentregeln i större utsträckning till själva bygg- och entreprenadkostnaderna och kostnaderna för markåtgärder och därmed inte ta hänsyn till utredningar, projekteringar, projektledning och byggherrens övriga projektadministration.

Det innebär även att projektutgifter som inte klassificeras som investering inte omfattas av byggkostnaderna, så som sanerings-, rivnings- eller evakueringskostnader. Baserat på synpunkter i remissvaren föreslås fortsatt att bostäder med särskild service (BmSS), undantas från kravet om konstgestaltning. Nyinvestering i undermarksanläggningar för övrig infrastruktur, så som ledningsutbyggnad för vatten och avlopp eller liknande infrastruktur under mark föreslås fortsatt inte omfattas av regelverket. Även investeringar och projekt som är av övervägande teknisk karaktär, som exempelvis energieffektivisering, tillgänglighetsanpassningar eller andra åtgärder för att klara nya eller förändrade myndighetskrav är undantagna från beräkningsgrunden.

I förhållande till det remitterade förslaget innebär det justerade förslaget framför allt att även byggkostnader för förskolor ska omfattas av enprocentregeln. Vidare ersätts ny-, till- och ombyggnad av en förenklad gränsdragning mellan ny- och reinvestering, där endast nyinvestering utgör grund för beräkning av avsättning för konstgestaltning. Justeringen medför även att enskilda typer av anläggningar inte pekas ut som ska ingå eller inte utan en mer generell beskrivning som utgår från att beräkningsgrunden omfattar bostäder och lokaler i vid mening och därutöver framför allt anläggningar kopplat till det offentliga rummet och allmän plats.

Definitionerna ovan medför att beräkningsgrunden avgränsas i förhållande till nuvarande tillämpning av enprocentregeln vad avser att byggherrekostnaderna inte ska ingå som krav i beräkningsgrunden. I gengäld knyts beräkningsgrunden i större utsträckning till hela nyinvesteringsvolymen snarare än till enskilda projekt och fler delar av stadens verksamheter föreslås omfattas av enprocentregeln i förhållande till nuvarande regelverk. Stadsledningskontorets bedömning är därför att både ett förtydligat krav på att avsättning ska ske och att större delar av verksamheten omfattas av kraven innebär en potential med större förutsättningar för konstgestaltning.

Det går att överväga att även inkludera byggherrekostnaderna i de samlade byggkostnaderna (likt dagens regelverk), vilket eventuellt gör regelverket mer transparent och förenklar kopplingen till de totala investeringsutgifterna. Det innebär i så fall att hela projektens investeringsutgifter ska utgöra beräkningsgrund för enprocentsberäkningen för konstgestaltning, konsekvenserna avseende på verkan på avsättningen för konstgestaltning beskrivs ovan under bedömning ur ekonomisk dimension.

Stadsledningskontoret anser i detta sammanhang att det är viktigt att poängtera att den föreslagna tillämpningen av enprocentregeln innebär att de resurser som avdelas för konstgestaltning ska nyttjas för separata konstgestaltningsprojekt. Utifrån det nuvarande regelverket menar stadsledningskontoret att det till del har funnits en diskussion om vad enprocentregeln kan användas till, exempelvis om det även avser en förhöjd utsmyckning/gestaltning av eller materialval på anläggningarna och annan utsmyckning och gestaltning som inte utgörs av ett separat konstverk. Föreslagen tillämpning av enprocentregeln innebär att detta förtydligas och att enprocentregeln innebär att en konstgestaltning ska ske som ett konstgestaltningsprojekt med ett ”utskiljningsbart” verk av en utsedd konstnär. Det innebär att annan utsmyckning eller gestaltning inte omfattas av enprocentregeln och ska omhändertas och värderas inom ramen för byggprojektens övriga ekonomi.

Vid inhyrning av verksamhetslokaler äger Göteborgs Stad inte verksamhetslokalen. Själva ägandet samt därmed kopplad kontroll av en anläggning är mer eller mindre en förutsättning och kriterier för att kunna använda investeringsmedel. Avsättning enligt enprocentregeln följer i övrigt gällande regler och rekommendationer för investeringsredovisning, varför inhyrning av verksamhetslokaler inte ska omfattas av enprocentregeln.

Maxbelopp

Vid beräkning av avsättning för en procent konstgestaltning vid mycket stora projekt ska ett maxbelopp tillämpas för beräkning av en procent motsvarande 250 prisbasbelopp, det vill säga projekt som överstiger ca 1,3 mdkr i beräkningsgrundande byggkostnader, och därmed överstiger 1,5 mdkr i totala byggkostnader. Det motsvarar cirka 13 mnkr för maximala utgifter för konstgestaltning i denna typ av projekt.

I remissvaren problematiseras till del införandet av ett maxbelopp för beräkningsgrunden av enprocents avsättning. Bland annat problematiseras maxbeloppet utifrån att det saknas någon direkt motivering till den, utöver att vara en begränsade faktor för avsättning av konst vid mycket stora byggprojekt. Därutöver påpekas att staden genomför allt större och komplexa investeringsprojekt som tidigare eventuellt hade hanterats i mindre och mer avgränsade projekt, tex när det gäller större stadsutvecklings- och exploateringsprojekt.

Det innebär att fler projekt kan komma att falla inom ramen för maxbeloppet framöver och därmed sätta ytterligare begränsningar för utrymmet för konstnärlig gestaltning.

Stadsledningskontoret står kvar vid att fortsatt sätta en generell maxgräns för beräkning av den konstnärliga gestaltningen vid mycket stora byggprojekt. Det bedöms fortsatt vara en mycket begränsad andel av de projekt som omfattas av regeln.

Då denna typ av projekt förutsätts beslutas på kommunfullmäktigenivå finns utrymme att ta ställning i respektive projekt om en större andel av byggkostnaderna ska ligga till grund för beräkning av utrymmet för konstgestaltning. Det går därmed att överväga att inte införa ett maxbelopp och i stället hänskjuta ställningstagande avseende konstnärlig gestaltning till de enskilda investeringsbesluten för respektive projekt som beslutas på kommunfullmäktigenivå.

Användning av pottar

Utgångspunkten för förslaget är att det beräknade utrymmet för konstgestaltning knyts till konstgestaltning i specifika projekt, men kan hanteras genom att avsatt utrymme för konstgestaltning hanteras genom en konstgestaltningpott hos respektive nämnd eller styrelse. Med pottar menas att projektspecifika medel eller volymer knutna till mer generella investeringsområden eller för ”mindre” ekonomiskt omfattande byggprojekt får avsättas till en samlad pott. En sådan pott kan användas för att exempelvis möjliggöra konstgestaltningssatsningar på andra platser i staden än den geografi som projekten genomförs i och i områden som bedöms som prioriterade för att stärka den konstnärliga gestaltningen.

Tillämpning av pottar hanteras av respektive nämnd och styrelse utifrån lokala förutsättningar och överenskommelser.

De budgetutrymmen inom investeringsverksamheten som avsätts som pottar ska hanteras i likhet med den övriga investeringsstyrningen i staden, vad avser exempelvis hantering och mandat knutna till planperioder eller lånetak.

Förslaget till möjligheten att använda pottar är en utökad möjlighet i förhållande till den nuvarande tillämpningen där mindre projekt exkluderas som beräkningsgrund för avsättning till konstgestaltning. Det innebär att förslaget potentiellt omfattar större investeringsvolymer som beräkningsgrund för konstgestaltning än i dagsläget, även om vissa verksamheter redan idag till del har hanterat frågan på detta sätt.

Ansvar att definiera projekt och investeringsunderlag

Den byggande/beställande parten ansvarar för att definiera vilka investeringsprojekt och investeringsvolymer som ska ligga till grund för beräkningen av enprocentregeln och som ska hanteras i enlighet med avgränsningarna ovan.

En parameter för bedömning bör omfatta projekt som till betydande delar medfinansieras av stat eller region i form av investeringsbidrag eller driftbidrag över tid. Där går det att överväga i vilken mån byggkostnaderna eller stadens andel av finansieringen ska ligga till grund för beräkningen av en procent konstgestaltning och behöver ta hänsyn till hur avtal är konstruerade och eventuellt omfattar konstgestaltningssåtgärder. Detta gäller först och främst diverse infrastrukturprojekt eller kan komma att avse större beredskapsåtgärder som befolkningsskyddsrum eller liknande.

Detta gäller även ansvaret att definiera vad som ingår i byggkostnaden och byggherrekostnaderna för att linjera med befintlig redovisning och styrning eller utifrån branschstandards. Dessa kan skilja sig något mellan stadens olika verksamheter. Dock är det av vikt att definitionerna vidmakthålls över tid för att skapa goda planeringsförutsättningar och transparens.

Den byggande eller beställande parten ansvarar för att i samverkan med kulturförvaltningen definiera vilka byggprojekt eller enskilda konstgestaltningsprojekt som ska hanteras inom ramen för processen för konstgestaltningsprojekt. Detta framför allt för att möjliggöra goda planeringsförutsättningar för båda parter.

Investering i konstgestaltning

Utgångspunkt och huvudregeln är att konstverken ska kunna definieras som en materiell anläggningstillgång enligt rådande regelverk och därmed kunna hanteras som en del av stadens investeringsekonomi. Det innebär i allmänhet att det är ett fysiskt verk som ska bestå över en längre tid.

Tillfällig eller temporär konst ska hanteras enligt god redovisningssed och kostnadsföras direkt eller i samband med avetablering. Ett sådant avsteg från huvudregeln är möjlig om beställaren ser att det finns sådana möjligheter att hantera dessa budgetkonsekvenser på kortare sikt.

Detta förslag innebär en förändrad skrivning i regeln i förhållande till stadsledningskontorets tidigare remitterade förslag och skapar förutsättningar för en bredare tolkning av konstgestaltning och ligger i linje med synpunkter från flera remissinstanser.

Hantering av kostnader och finansiering av processen för konstgestaltningsprojekt

Stadsledningskontorets förslag utgår från att samtliga kostnader och utgifter förknippade med kulturnämndens process för konstgestaltningsprojekt samt uppförande och etablering av konstverket ska rymmas inom ramen för den avsatta delen av byggkostnaden. Att samtliga utgifter, även kostnader förknippat med processen för konstgestaltningsprojekt, ska hanteras inom den enprocentiga beräkningsgrunden ligger i linje med det tidigare beslutet men har inte tillämpats fullt ut.

Därmed behöver den beställande parten avsätta resurser för så väl investeringen som för de driftkostnader som följer av processledning, förstudie och utredningsfas samt exempelvis intrimning etcetera av det färdiga verket/anläggningen. Vad som definieras som investering kontra drift ska behandlas likt övriga projektutgifter och ska hanteras i enlighet med stadens övriga regler och principer och i enlighet med god redovisningssed.

Fördelning av kostnadsansvar och utgiftstyper			
	Budgetansvarig	Finansieringsform	
Planeringsunderlag , kostnader för framtagande och uppdatering	Kulturnämnden	Driftmedel	
Projektutgifter för konstgestaltning så som konstkonsult, skissuppdrag, produktion och installation m m och andra utgifter som utgör investeringsutgifter enligt god redovisningssed	Beställande nämnd/styrelse	Investeringsmedel	Ska hanteras inom den beräknade avsättningen för en procent konstgestaltning
Projektutgifter för konstgestaltning så som kulturförvaltningens kostnader för processen för konstgestaltningprojekt och förstudier, tillfällig konst m m som inte får hanteras som investeringsutgifter enligt god redovisningssed	Beställande nämnd/styrelse	Driftmedel	
Förvaltning , kostnader för tillsyn, skötsel och underhåll eller internränta, eventuella avskrivningar m.m.	Anläggningsägande nämnd/styrelse	Driftmedel	

Bilden åskådliggör vilka typer av utgifter och åtgärder som finansieras av driftsmedel respektive investeringsmedel och vad som ska omfattas av avsättningen för konstgestaltning.

Stadsledningskontorets förslag baseras på att de kostnader som knyts till processen för konstgestaltningprojekt faktureras den beställande parten, för de delar som inte redan idag belastar beställaren. Modellen baseras därmed på att den beställande parten köper tjänsten av kulturförvaltningen. Detta gäller både för beställande nämnder som för styrelser. Modellen innebär en modell med internfakturering och köp av tjänster vilket i grunden inte eftersträvas generellt, men kan till del också stödja och förenkla uppföljningen av efterlevnaden av enprocentregeln och hur stadens utgifter för konstgestaltningen fördelas mellan stadens verksamheter.

Upplägget ligger således i linje med nuvarande tillämpning av enprocentregeln där tio procent av avsättningen skulle finansiera kulturnämndens arbete. Det är dock oklart hur denna finansieringsmodell har hanterats över tid mellan berörda parter. Därutöver har nuvarande regel utgått från att samtliga utgifter kan hanteras som investeringsutgifter, vilket inte längre är i linje med dagens rekommendationer kring den ekonomiska redovisningen. De redovisningsmässiga förutsättningarna har bidragit till att det har blivit otydligt vilken part som ska finansiera kulturnämndens arbetsinsatser.

Stadsledningskontoret ser därför behov av en enhetlig hantering och förtydligande kring finansieringen av kulturförvaltningens arbetsinsatser kopplat till processen för konstgestaltningprojekt.

En möjlig alternativ finansieringsmodell är att kulturnämnden erhåller ett generellt årligt kommunbidrag för dessa tjänster, för de kostnader som redan idag inte går att hantera som utgifter i investeringsekonomin. Att finansiera ett sådant alternativ medför behov av att omfördela kommunbidragsramar mellan nuvarande investerande nämnder och kulturnämnden utifrån en generell bedömning av hur konstgestaltningprojekten kommer att fördelas i omfattning och storlek kommande år. Med utgångspunkt i de bedömda volymerna för avsättning av medel för konstgestaltning skulle det motsvara i storleksordningen 2,5-3 mnkr årligen för detta stöd till de investerande nämnderna.

Stadsledningskontorets bedömning är dock fortsatt att det är juridiskt mer hållbart att berörda styrelser faktureras för kulturförvaltningens tjänster knutna till processen för konstgestaltningprojekt. Eftersom det föreslås vara frivilligt för bolagen att samverka med Göteborg Konst vid tillämpning av enprocentregeln, medför ett kommunbidrag till kulturnämnden att vissa bolag kan erhålla tjänsten kostnadsfritt, medan de som av olika skäl (exempelvis upphandlingsrättsliga) tillämpar enprocentregeln utan stöd från Göteborg Konst, får stå kostnaden för tjänsterna på egen hand. Det innebär att stadens bolag kommer att behandlas olika och att vissa bolag som kanske verkar på en konkurrensutsatt marknad erhåller stöd från staden.

Utgångspunkten är att varje nämnd och bolag ansvarar för sin respektive anskaffning av konst. I det ligger att respektive nämnd och bolag utgör en egen upphandlande myndighet och därmed ansvarar för att upphandlingslagstiftningen följs vid anskaffningen.

Anskaffning och genomförande av konstgestaltning

Varje nämnd och styrelse ansvarar för sin respektive anskaffning och genomförande av konstgestaltning. Anskaffningen och genomförandet av konstgestaltning ska genomföras i nära samverkan med kulturnämnden. För de byggprojekt som ska innehålla konstgestaltning eller rena konstgestaltningprojekt som ska finansieras inom ramen för enprocentregeln ska de hanteras i enlighet med process för konstgestaltningprojekt.

Det är frivilligt för bolagen att samverka med kulturnämnden och använda sig av kulturförvaltningens process för konstgestaltningprojekt vid anskaffning och genomförande av konstgestaltning. I övrigt omfattas berörda bolag av enprocentregeln.

Lägsta beloppsgräns för arbete enligt process för konstgestaltningprojekt

Förslaget innehåller en begränsning, en process för konstgestaltningprojekt ska genomföras först när utgifterna för konstgestaltningen uppgår till minst 15 prisbasbelopp, vilket i dagsläget motsvarar i storleksordningen knappt 800 tkr. Detta för att processkostnaderna och arbetsinsatsen ska stå i proportion till investeringen i konstverket.

Det kan förekomma byggprojekt där konstgestaltningens utgifter inte uppgår till minimigränsen ovan men där ansvarig verksamhet förordar att konstgestaltning ändå ska genomföras inom ramen för respektive projekt. Det kan exempelvis avse nybyggnation av förskolor eller andra liknande lokalprojekt där konstgestaltning eftersträvas i varje projekt.

I detta sammanhang är det därför viktigt att påtala att investeringsvolymerna för enskilda projekt vars byggkostnader inte ger en avsättning för konstgestaltning som överstiger den lägsta beloppsgränsen, fortsatt ska ingå i den samlade beräkningsgrunden för konstgestaltning. Förslaget medför att det i konstgestaltningprojekt som understiger beloppsgränsen inte sätts ett krav på att det ska ske enligt kulturnämndens process utan att det går att genomföra utifrån ett förenklat förfarande. Förslaget till hantering i potter, som beskrivs ovan, är också ett sätt att möta detta för inte knyta avsättningen till enskilda byggprojekt utan möjliggör för att samla avsättningen från flera projekt för ett större konstgestaltningprojekt som då ska hanteras enligt kulturnämndens process.

Förvaltning och inventering

Ansvarig slutlig förvaltare av konstgestaltningen är ansvarig för att i samverkan med kulturnämnden upprätta en förvaltningsplan för verket. Rådighet över konstgestaltningen,

till exempel vid flytt, borttagning eller förstörelse ska hanteras i samråd med konstnären och med stöd av kulturnämnden.

Då beständig och fast konst inte skrivs av utgörs de löpande kostnaderna av internräntekostnader samt drift, skötsel och tillsyn av verken i enlighet med framtagen skötselplan. Slutlig förvaltare av verket ansvarar för de löpande driftkostnaderna. Kostnader som uppstår med anledning av tillämpning av enprocentregeln som inte kan hänföras till investeringsmedel hanteras inom ramen för respektive nämnds ordinarie ekonomiska ansvar.

Det innebär att konstgestaltningarna hanteras på motsvarande sätt som övriga anläggningar som idag byggs upp i en organisation med ett investeringsansvar och sedan förs över till de förvaltande nämnderna. Detta avser i dagsläget framför allt utbyggnad av allmän plats där investeringsansvaret åligger exploateringsnämnden, men där de färdiga anläggningarna förs över till främst stadsmiljönämnden i samband med färdigställande och att anläggningarna tas i bruk.

Det är fortsatt av vikt att de förvaltande nämnderna ska kunna säkerställa förvaltningen av konstsamlingen är delaktiga i ett tidigt planeringsskede. Förvaltaren ansvarar för inventering av konsten. Inventering ska ske för att säkerställa att konstgestaltningen faktiskt finns kvar, i det skick det anskaffades.

I remissvaren framgår det att det i dagsläget saknas kompetens och kunskap gällande frågor och åtgärder kopplade till flytt, borttagning eller förstörelse av konstgestaltning inom staden. Denna brist på kunskap och kompetens behöver åtgärdas för att säkerställa att hanteringen av stadens konstgestaltningar kan ske på ett kvalitativt sätt.

Ett tydligare krav på genomförande av konstnärlig gestaltning innebär att denna fråga får en särskild prioritet i förhållande till andra också viktiga åtgärder som behöver prioriteras och avvägas inom investeringsprojekten. En ökad investeringstakt i staden innebär ökade tillkommande driftkostnadskonsekvenser och ett långsiktigt förvaltningsansvar. Över tid blir det därför viktigt att kunna följa driftkonsekvenserna av föreslagna ambitioner kring konstgestaltning för att kunna värdera stadens förmåga att förvalta stadens konstsamling ur ett livscykelperspektiv i förhållande till andra funktioner och anläggningar i staden.

Utifrån remissinstansernas synpunkter anger inte det uppdaterade förslaget till regel någon frekvens av inventering.

Förmedling av stadens konstsamling

En plan för förmedling och tillgängliggörande av konstgestaltningen ska tas fram inom ramen för respektive konstgestaltningsprojekt. Kulturnämnden ansvarar för stadens förmedling av konstgestaltning enligt enprocentregeln.

Samordning

Kulturnämnden har ett särskilt ansvar för samordning och stöd för processen för konstgestaltningsprojekt, uppföljning av enprocentregelns tillämpning och framtagande av rutiner och liknande, utöver det som pekas ut ytterligare i regeln.

Kulturnämnden har framfört vikten av att begreppet processägarskap kvarstår. Stadsledningskontoret bedömer att det är viktigare att tydliggöra ansvarsfördelningen för berörda parter vilket framkommer av innehållet i regeln samt förklaringar i aktuellt tjänsteutlåtande. Processägarbegreppet har inte definierats och ger inte vägledning i roller

och ansvar, och det har dessutom olika betydelser om det används för kulturförvaltningens process för konstgestaltningssprojekt, eller för regeln som helhet.

Övergripande planeringsunderlag

Kulturnämnden ska ansvara för att i samverkan med berörda ta fram ett övergripande planeringsunderlag för offentlig konst i staden som ska beaktas vid tillämpning av enprocentregeln. Planeringsunderlaget ska visa var i staden det finns behov av satsningar av offentlig konst och är ett underlag bland annat vid användning av potter och ska utgöra ett övergripande planeringsunderlag för hantering och planering av konst i ett helhetsperspektiv i samarbete mellan kulturförvaltningen och övriga berörda.

Planeringsunderlag i tidiga skeden har inte förut tillämpats för enprocentregeln. Kulturförvaltningen arbetar redan nu med områdesvis kulturplanering som en viktig och avgörande del för hela stadsutvecklingsprocessen, och lyfter det som handlar om konst och kultur i tidiga planeringsprocesser.

Stadsledningskontoret bedömer att uppgiften att fram ett planeringsunderlag ligger inom ramen för kulturnämndens uppdrag utifrån reglementet att bidra till utvecklingen av kulturvärden i stadsutvecklingen samt aktivt bidra i den strategiska stadsplaneringen.

Stadsledningskontorets bedömning

Stadsledningskontoret kan konstatera att frågan om konstgestaltning enligt enprocentregeln är en svår och komplex fråga. En återkommande fråga i remissynpunkterna är hur en procent ska beräknas. En annan fråga som många har ställt är om det behöver definieras vilka byggnadsobjekt som ska omfattas av regeln. Mycket har handlat om oro för att det ska bli färre konstgestaltningar totalt sett.

Oavsett hur enprocentregeln definieras kommer det att kvarstå synpunkter och uppkomma frågeställningar i tillämpningen. Stadsledningskontorets ambition har varit att ta fram ett så tydligt förslag som möjligt. Avsättningen av en procent till konstgestaltning är en resursfördelningsprincip som är unik och inte går att jämföra med någon annan resurstilldelning i staden. Stadsledningskontoret konstaterar att aktuellt förslag till regel bedöms leda till fler konstgestaltningar. Förslaget som stadsledningskontoret lägger fram är avvägt utifrån de olika remissinsatsernas synpunkter och det hade i flera delar gått att göra andra val, vilket framkommer i beskrivningarna i ärendet.

Enprocentregeln handlar om konstgestaltning i samband med bygginvesteringar, med krav på beständighet, offentlighet och en rimlig förvaltningskostnad. Detta utgör en del av stadens konstsamling. Stadsledningskontoret vill understryka att bygginvesteringar inte är det enda sammanhanget där staden kan ha konstgestaltningar.

Behovet av att ta fram ett reviderat styrande dokument för processen för ökad tydlighet bekräftas av den utredning som har gjorts av stadsledningskontoret.

Stadsledningskontorets förslag till ny regel innebär ett tydliggörande av de roller som redan finns idag i anskaffningsprocessen. Kulturnämndens roll är att vara fortsatt stödjande och rådgivande samt att ansvara för processen för ett konstgestaltningssprojekt utifrån vad som är överenskommet med den beställande parten. Kulturnämnden ansvarar också för att i samverkan med nämnder och styrelser verka för stadens tillämpning av enprocentregeln i enlighet med reglementet. Stadsledningskontoret bedömer att skrivningen i reglementet i kombination med beslut av regel är tillräckligt och att det därför inte behövs någon revidering av kulturnämndens reglemente.

Enprocentregeln genererar kostnader för kompetenser, personal och administration. Stadsledningskontoret vill understryka vikten av att effektivisera och bromsa ökade behov med förebyggande arbete och insatser. Ett exempel är att kunna anpassa den administrativa insatsen utifrån bygginvesteringens storlek, där en förenklad process för konstgestaltning enligt stadsledningskontoret bör övervägas för att minska de administrativa utgifterna i mindre konstgestaltningsprojekt vilket är ett exempel på en typ av arbete som ingår i kulturförvaltningens roll. Ett annat exempel är att förbättra förutsättningarna för stadens nämnder gällande kostnader för förvaltning av konst vilket framkommit av remissvaren.

Den uppföljning som kulturnämnden har gjort visar på brister i efterlevnaden av enprocentregeln av stadens investerande nämnder. Stadsledningskontoret bedömer att förslaget till ny regel kommer leda till ett bättre utfall på grund av de förändringar som föreslås. Föreslagen regel innebär att det är extra angeläget att en adekvat och kontinuerlig uppföljning och analys görs för att säkerställa att enprocentregeln efterlevs i enlighet med dess intentioner.

I förhållande till kommunfullmäktiges beslut från 2013 är förslaget till regel ett tydliggörande av de roller som redan finns idag i anskaffningsprocessen. Föreslagen regel innebär ett delvis nytt arbetssätt med förslaget om att ta fram ett planeringsunderlag för konstgestaltning i tidiga skeden, vilket ska visa var i staden det finns behov av satsningar av offentlig konst.

Jonas Kinnander

Eva Hessman

Direktör Ärende och utredning

Stadsdirektör

Redovisning av uppdrag att följa upp och utvärdera enprocentregeln

§ 4, 1556/20

Beslut

Enligt kommunstyrelsens förslag:

1. Redovisning av kommunfullmäktiges uppdrag 2019-11-13 § 4 från budget 2020 till kulturnämnden, att följa upp och utvärdera att regeln om att en procent av byggkostnaderna ska avsättas för utsmyckning tillämpas på ett ändamålsenligt sätt, förklaras fullgjort.
2. Kommunstyrelsen får i uppdrag att, tillsammans med kulturnämnden, trafiknämnden, lokalnämnden, fastighetsnämnden, idrotts- och föreningsnämnden, park- och naturnämnden, Higab AB och Förvaltnings AB Framtiden, återkomma till kommunfullmäktige med förslag till styrande dokument för stadens konstnärliga utsmyckning i samband med investeringar.
3. Kulturnämndens hemställan till kommunfullmäktige om att ge kommunstyrelsen i uppdrag att utreda hur beslutad finansieringsmodell ska tolkas, anses besvarad i enlighet med vad som framgår av föreliggande tjänsteutlåtande.

Tidigare behandling

Bordlagt den 14 oktober 2021, § 42 och den 28 oktober 2021, § 20.

Handling

2021 nr 180.

Yrkanden

Ann Catrine Fogelgren (L), Mariya Voyvodova (S), Erik Norén (V) och Lillemor Williamsson (D) yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag.

Jörgen Fogelklou (SD) yrkar bifall till förslaget från SD i kommunstyrelsen.

Propositionsordning

Ordföranden ställer propositioner på yrkandena och finner att kommunstyrelsens förslag har bifallits.

Reservation

Ledamöterna från SD reserverar sig mot beslutet till förmån för det egna yrkandet.

Protokollsutdrag skickas till

Kommunstyrelsen
Kulturnämnden
Trafiknämnden
Lokalnämnden
Fastighetsnämnden
Idrotts- och föreningsnämnden
Park- och naturnämnden
Higab AB
Förvaltnings AB Framtiden

Dag för justering

2021-12-06

Vid protokollet

Sekreterare

Lina Isaksson

Ordförande

Anneli Rhedin

Justerande

Pär Gustafsson

Justerande

Håkan Eriksson

Justerande

Åse-Lill Törnqvist

Sammanfattning av remissvar Göteborgs Stads enprocentregel för konstgestaltning

Bilaga 2

2023-04-24

Versionshantering

Datum	Version	Beskrivning	Ändrat av

Innehåll

1	Inledning	5
2	Övergripande synpunkter	5
2.1	Trafiknämnden.....	5
2.2	Fastighetsnämnden	5
2.3	Förvaltnings AB Framtiden	6
2.4	Idrotts- och föreningsnämnden	6
2.5	Higab AB	6
2.6	Kretslopp och vatten	6
2.7	Kulturnämnden	6
2.8	Park- och naturnämnden	7
2.9	Byggnadsnämnden.....	7
2.10	Lokalnämnden	7
2.11	GOT Event AB.....	7
2.12	Förskolenämnden.....	7
2.13	Nämnden för funktionsstöd	8
2.14	Grundskolenämnden	8
3	Avgränsning och definitioner	8
3.1	Trafiknämnden.....	9
3.2	Förvaltnings AB Framtiden	9
3.3	Kulturnämnden	9
3.4	Park- och naturnämnden	9
3.5	Byggnadsnämnden.....	10
3.6	Lokalnämnden	10
3.7	Förskolenämnden.....	10
4	Ansvar att definiera projekt, investeringsvolym och byggkostnad	11
4.1	Kulturnämnden	11
4.2	Lokalnämnden.....	11

4.3	Park- och naturnämnden	11
5	Användning av pottor	12
5.1	Fastighetsnämnden	12
5.2	Förvaltnings AB Framtiden	12
5.3	Kulturnämnden	12
5.4	Park- och naturnämnden	12
5.5	Byggnadsnämnden.....	13
5.6	Lokalnämnden	13
6	Maxbelopp.....	13
6.1	Trafiknämnden.....	13
6.2	Fastighetsnämnden	13
6.3	Kulturnämnden	14
6.4	Park- och naturnämnden	14
6.5	Lokalnämnden	14
7	Beständig konst.....	14
7.1	Kulturnämnden	15
7.2	Park- och naturnämnden	15
7.3	Lokalnämnden	15
8	Hantering av kostnader	15
8.1	Trafiknämnden.....	15
8.2	Förvaltnings AB Framtiden	15
8.3	Kulturnämnden	16
8.4	Lokalnämnden	16
9	Anskaffning och genomförande av konstgestaltning.....	16
9.1	Fastighetsnämnden	16
9.2	Förvaltnings AB Framtiden	17
9.3	Kulturnämnden	17
9.4	Lokalnämnden	17
9.5	Nämnden för inköp och upphandling	18
10	Övergripande planeringsunderlag	18
10.1	Trafiknämnden.....	18
10.2	Fastighetsnämnden	18
10.3	Kulturnämnden	18
10.4	Park- och naturnämnden	19
10.5	Lokalnämnden	19
11	Lägsta beloppsgräns	19

11.1	Fastighetsnämnden	19
11.2	Förvaltnings AB Framtiden	19
11.3	Kulturnämnden	20
11.4	Lokalnämnden	20
12	Förvaltning	20
12.1	Kulturnämnden	21
12.2	Park och naturnämnden	21
12.3	Lokalnämnden	21
13	Offentlighet.....	21
13.1	Kulturnämnden	21
13.2	Park och naturnämnden	22
13.3	Lokalnämnden	22
14	Rådighet.....	22
14.1	Kulturnämnden	22
14.2	Park och naturnämnden	22
14.3	Lokalnämnden	23
15	Inventering.....	23
15.1	Kulturnämnden	23
15.2	Lokalnämnden	23
16	Tillgängliggörande	23
16.1	Kulturnämnden	24
16.2	Park och naturnämnden	24
16.3	Lokalnämnden	24
17	Samordning för processen.....	24
17.1	Kulturnämnden	24
17.2	Lokalnämnden	25
17.3	Nämnden för funktionsstöd	25

1 Inledning

Det som återges nedan är de förslag som var på remiss och sammanfattande synpunkter från remissinstanserna per del i regeln. Remissinstansernas svar finns i sin helhet i stadsledningskontorets ärende.

2 Övergripande synpunkter

Utgångspunkten är att varje nämnd och bolag ansvarar för sin respektive anskaffning av konst. I det ligger att respektive nämnd och bolag utgör en egen upphandlande myndighet och därmed ansvarar för att upphandlingslagstiftningen följs vid anskaffningen vid risk för upphandlingsskadeavgift.

I huvudsak bär den investerande/beställande parten de utgifter och kostnader som förknippas med utredningar, framtagande, byggnation och etablering av konstverken. Därmed behöver den beställande parten avsätta resurser för så väl investeringen som för de driftkostnader som följer av processledning, förstudie och utredningsfas samt exempelvis intrimning etc av det färdiga verket/anläggningen. Vad som definieras som investering kontra drift ska hanteras likt övriga projektutgifter och ska hanteras i enlighet med stadens övriga regler och principer och i enlighet med god redovisningssed.

Vad avser den eventuella politiska beredningen och det politiska arbetet som behöver genomföras inom ramen för kulturnämndens arbete i processen ska denna finansieras inom ramen för nämndens ekonomiska ansvar.

2.1 Trafiknämnden

Göteborgs Stads regel för konstgestaltning i samband med bygginvesteringar berör trafiknämnden direkt då förvaltningen har stor andel investeringar i staden.

2.2 Fastighetsnämnden

Fastighetsnämnden ställer sig övergripande positivt till att det tas fram en regel för konstgestaltning och delar stadsledningskontorets bedömning att regeln tydliggör avgränsning och ansvar samt möjliggör för bättre efterlevnad. Samtidigt vill nämnden framföra möjligheten att ytterligare förenkla förfarandet genom att exempelvis utgå från historiskt investeringsutfall eller budgeterade investeringar och för respektive nämnd budgetera för investeringar i konstgestaltning enligt enprocentregeln.

Fastighetsnämnden vill även understryka sin ståndpunkt om att investeringar i konstgestaltning enligt enprocentregeln inte bör ingå i utvärderingen av målet för självfinansiering av exploateringsverksamheten. Detta för att tydliggöra att investeringar i konstgestaltning inte kan finansieras genom exploateringsverksamhetens inkomster samt för att ett sådant synsätt hade inneburit ett utökat avkastningskrav på verksamheten.

2.3 Förvaltnings AB Framtiden

Bolaget ställer sig positiva till att regeln gör tydligare avgränsningar för vilka projekt som omfattas, jämfört tidigare regelverk. Bolaget har fortsatt tolkat regeln så att den avgränsas till nybyggnation där bolag och förvaltningar efter färdigställande fortsatt ska äga och förvalta byggnaderna. Bolaget ställer sig också positiva till möjligheten att kunna använda pottor för konstgestaltning. För projekt som omfattas av regeln, där anskaffning och genomförande av konstgestaltningen ska genomföras i samverkan med kulturnämnden, bedömer bolaget att det bör finansieras inom ramen för nämndens kommunbidrag.

2.4 Idrotts- och föreningsnämnden

Idrotts- och föreningsnämnden ställer sig positiv till förslag om regel för konstgestaltning i samband med bygginvesteringar. Såväl avgränsning, mandat som ansvarsfördelning tydliggörs med den föreslagna regeln och underlättar vid framtida beslut inom förvaltningen avseende konstgestaltning i samband med bygginvesteringar.

2.5 Higab AB

Higab AB ställer sig positiv till föreslaget regelverk som upplevs som tydligt och väldefinierat.

2.6 Kretslopp och vatten

Kretslopp och vattennämnden ställer sig positiv till de förtydliganden som den nya regeln innebär och tillstyrker förslaget.

2.7 Kulturnämnden

Kulturnämndens bedömning är att stadsledningskontorets utredning är bristfälligt genomförd och att den innehåller långtgående slutsatser på ett otillräckligt underlag. Förvaltningen anser att stadsledningskontorets förslag inte skapar efterfrågad tydlighet utan snarare innebär en betydande negativ förändring och begränsning av nuvarande enprocentregel.

2.8 Park- och naturnämnden

Park- och naturnämndens sammantagna bedömning är att förslaget till regel för konstgestaltning i samband med bygginvesteringar behöver omarbetas utifrån en rad olika aspekter. Förslaget får i sin nuvarande form svåröverskådliga konsekvenser för förvaltningen, sett till förvaltningens uppdrag som beställare och förvaltare av den del av konstsamlingen som är placerad på allmän och offentlig plats.

2.9 Byggnadsnämnden

Byggnadsnämndens bedömning är att förslaget i stort är tydligt och kan förenkla processen för direkt påverkade nämnder och styrelser.

2.10 Lokalnämnden

För att arbetet med enprocentskonst ska tydliggöras anser lokalförvaltningen att det är viktigt att Göteborgs Stad har en gemensam konstprocess som är kopplad till den gemensamma byggprocessen i Göteborg (GBP). Lokalförvaltningen efterfrågar en stadengemensam besiktningrutin samt gemensam syn på garantitidens längd.

Lokalnämnden arbetar aktivt med konstgestaltningar enligt enprocentsregeln men ser ett behov av utvecklad samordning och utbyte av kunskap och information. Lokalnämnden anser att det är positivt med en regeländring avseende de delar som fokuserar på samarbete mellan nämnder och bolag i staden samt att tillgängliggöra konsten.

Föreslagen ändring bör på ett bättre sätt konkretisera kulturnämndens övergripande och strategiska ansvar samt vilket mandat som kulturförvaltningen har i processen samt att bistå med kompetenser som inte finns på de enskilda upphandlande förvaltningarna, till exempel besiktning av konst och sakkunnig konservator.

2.11 GOT Event AB

Got Event AB genomför inte några byggprojekt som den föreslagna regeln omfattar. Got Event AB ställer sig ändå positiv till förslaget om Göteborgs Stads regel för konstgestaltning i samband med bygginvesteringar, vilken bedöms ge en ökad tydlighet i ansvarsfördelning och i hanteringen i fråga om konstgestaltning.

2.12 Förskolenämnden

Förskolenämnden föreslår att förslaget avstyrks med hänvisning till att förskolebyggnader i princip blir uteslutna från konstnärlig utsmyckning.

2.13 Nämnden för funktionsstöd

Det är av fortsatt vikt att staden inom ramen för BmSS-projekt arbetar aktivt med gestaltning och utsmyckning, även om den reviderade regeln innebär att bygginvesteringar i BmSS som byggnadstyp undantas från den tvingande regeln att hanteras enligt konstgestaltningsprocessen. Att staden arbetar aktivt och professionellt med konstgestaltning i just dessa miljöer kan få stor betydelse för känslan av välbefinnande, livskvalitet och sammanhang för förvaltningens brukare.

2.14 Grundskolenämnden

Grundskolenämnden avstår från att svara men är positiva till att en procent avsätts för konstgestaltning av ny- och tillbyggnad av grundskolor.

3 Avgränsning och definitioner

En procent av den totala byggkostnaden till konstgestaltning ska gälla vid ny- och tillbyggnad av utomhusmiljöer såsom park, torg, gata, parkeringshus, bro och tunnel. Regeln gäller även vid ny- och tillbyggnad av utvalda byggnader: grundskolor, gymnasieskolor, äldreboende, kontorslokaler, bostäder, museer, arenor, bad- is- och idrottshallar. Regeln innebär att berörda förvaltningar och helägda bolag ska avsätta en procent av den totala byggkostnaden för konstgestaltning för berörda projekt.

Avgränsningen innebär att tex investeringsvolymerna för byggande av förskolor eller boende med särskild service (BmSS) inte omfattas av regeln avseende beräkningsgrund för en procents avsättning eller tvingande regel att hanteras enligt konstgestaltningsprocessen. Det hindrar inte utan är fortsatt av vikt att även denna typ av projekt jobbar aktivt med gestaltning och utsmyckning men i former och med en omfattning som är anpassad för denna typ av verksamhet och anläggningar. Avseende förskolor och BmSS så kan det röra sig om behov av tät kontakt med verksamheten, att barnen kan delta, att det är effektivt och ändamålsenligt. För andra typer av byggnationer kan det finnas andra behov.

Avgränsningen innebär också att ombyggnad inte omfattas av regeln.

Byggkostnaden eller anläggningskostnaden avser mark-, schaktnings- och grundläggningsarbeten samt uppförande av byggnaden eller anläggningen och de installationer och anslutningar som krävs för anläggningens funktion. Utgifter som ligger utanför byggkostnaden avser investeringsrelaterade kostnader för exempelvis markförvärv, saneringar eller rivningar av befintliga anläggningar och byggnader. Lika så avses inte byggherrekostnader för utredningar, myndighetskostnader, projektledning och projektadministration eller övriga ersättningar och tillfälliga åtgärder.

3.1 Trafiknämnden

Ombyggnation anges inte omfattas av enprocentregeln. Denna avgränsning behöver skrivas om då det kan läsas som att även investeringsprojekt i befintlig stad inte omfattas av enprocentregeln. Ombyggnation är att man förändrar en plats och det blir då ett investeringsprojekt, vilket omfattas av enprocentregeln. Däremot innebär en reinvestering att man bara åtgärdar befintlig funktion. Trafiknämnden arbetar med ombyggnation av befintliga stadsmiljöer och i samband med detta finns ofta stort behov att även inkludera konstnärlig gestaltning. Ombyggnation i befintlig stad behöver omfattas av enprocentregeln. Regeln anger på ett uttömmande vis vilka objekt, utomhusmiljöer och byggnader, som ska omfattas av enprocentregeln. Förskolor och boende med särskild service ska uttryckligen inte omfattas. Detta anser trafiknämnden strider mot Barnkonventionen och målen för Jämlik stad. Det finns en risk att medel för konstnärlig gestaltning inte avsätts om de inte inkluderas i ska-krav, och att de miljöer som borde omfattas men faller utanför föreslagna miljöer inte ges utrymme till konst. Den uttömmande beskrivningen av vilka objekt som omfattas bör slopas.

3.2 Förvaltnings AB Framtiden

Bolaget ställer sig positiva till att regeln gör tydligare avgränsningar för vilka projekt som omfattas, jämfört tidigare regelverk. Bolaget har tillämpat nu gällande regel som att Egnahemsbolaget inte omfattas eftersom bolaget bygger bostäder som efter färdigställande säljs på marknaden och således inte är att betrakta som en investering. Bolaget har gjort tolkningen att även föreliggande förslag till regel avgränsas till nybyggnation där bolag och förvaltningar efter färdigställande fortsatt ska äga och förvalta byggnaderna.

3.3 Kulturnämnden

Kulturnämndens bedömning är att förslaget innebär en betydande negativ förändring och begränsning av nuvarande enprocentregel som inte bidrar till tydliggörande av ansvarsfördelning, hantering och förutsättningar för att stärka fokuset på framdrift och genomförande.

3.4 Park- och naturnämnden

Förslaget om att undanta ombyggnad från de projekt som avses kunna producera konst är eventuellt inte ändamålsenligt när man samtidigt vill säkerställa hög grad av offentlighet för de konstverk som tas fram genom 1%-regeln. Göteborg växer och byggs tätare. Redan byggda stadsrum byggs om och utvecklas för att svara mot förändrade behov när staden förändras. Förändring av allmän och offentlig plats är till stor del en fråga om ombyggnad av befintliga stadsrum. Resursfrågan blir därför aktuell även här, då den konst som

de här platserna avses förses med framgent förväntas komma från andra investeringar, genom potter eller andra aktörers arbeten.

3.5 Byggnadsnämnden

De definitioner av byggnader och utomhusmiljöer där enprocentsregeln föreslås tillämpas bedöms inte som fullständig. Staden står exempelvis inför omfattande investeringar i älvkantskydd, vilka enligt detta förslag skulle stå utanför skalkravet. En sådan investering kommer att ha stor påverkan på stora delar av centrala Göteborg samt göteborgarens och besökarens möjlighet att möta vattnet. Definitionen bör utgå ifrån Plan- och bygglagens (2010:900) 1 kap. 4 § definition av allmän plats vid avgörandet: *allmän plats: en gata, en väg, en park, ett torg eller ett annat område som enligt en detaljplan är avsett för ett gemensamt behov/.../*. Det är rimligt att endast tunnel föreslås ingå som investering under mark. Det är också rimligt att förskolor och boende med särskild service (BmSS) undantas att hanteras inom tvingande regel men anser att avsättning enligt enprocentsregeln bör ske och fylla de potter som regeln föreslår.

3.6 Lokalnämnden

Lokalnämndens bedömning av förslaget är att begränsning av de byggnadstyper som utpekats som aktuella för konstgestaltningar och förändrad beräkningsgrund för enprocentsmedel kommer antalet konstgestaltningsprojekt att minska avsevärt jämfört med dagens nivå. Förslaget om lägsta beloppsgräns på 17 prisbasbelopp får stora konsekvenser då stor del av konst i samband med lokalförvaltningens bygginvesteringar kommer att undantas.

3.7 Förskolenämnden

Det behövs en analys och beskrivning av vad den konstnärliga utsmyckningens syfte och vad det får för konsekvenser att undanta förskolans lokaler. Det är inte enbart ekonomiska argument som ska bedömas vid tillämpningen av enprocentsregeln. Att undanta utbildningslokaler som förskolor från offentlig konst vore olyckligt då konsten spelar en viktig roll för ett demokratiskt samhälle.

4 Ansvar att definiera projekt, investeringsvolym och byggkostnad

Den byggande/beställande parten ansvarar för att definiera vilka projekt och vilka investeringsvolym samt som ska hanteras i enlighet och i linje med avgränsningen ovan. Detta gäller även ansvaret att definiera vad som avses med byggkostnader för att linjera med befintlig redovisning och styrning eller utifrån branschstandards, då dessa kan skilja sig något mellan stadens olika verksamheter. Dock är det av vikt att definitionerna vidmakthålls över tid för att skapa goda planeringsförutsättningar och transparens.

4.1 Kulturnämnden

Det är rimligt att ansvar att definiera investeringsvolym och byggkostnader ska ligga hos varje enskild styrelse och nämnd. Dock behöver ansvar för definiering av vilka byggprojekt som ska hanteras inom ramen för enprocentregeln delas mellan kulturnämnden och berörda investerande nämnder och bolag. Detta är av särskild vikt om kulturnämnden tilldelas ansvar att upprätta ett övergripande planeringsunderlag. Regeln behöver förtydligas avseende vilka projekt som avses – byggprojekt eller konstgestaltningprojekt.

4.2 Lokalnämnden

Avgränsningen ska vara generell och tydlig för hela staden. Avgränsning bör handla om lägsta beloppsgräns och hög offentlighetsgrad utan att peka på vilken typ av verksamhet som kommer att bedrivas. Göteborgs stad strävar efter att vara en jämlik stad, att undanta vissa verksamheter främjar inte likabehandling. Att använda byggkostnad istället för projektkostnad som grund för beräkning av enprocentsmedel innebär en betydande minskning av medel för att utföra konst och därmed färre konstgestaltningar i lokalförvaltningens bestånd.

4.3 Park- och naturnämnden

Park- och naturnämnden bedömer att konsten har stor potential i att bidra med många olika värden till de nya områden som planeras växa fram i centrala Göteborg. Därför bör en procent av byggkostnaden, oavsett dess storlek, avsättas till konst också i mer omfattande projekt.

5 Användning av potter

Utgångspunkten för förslaget är att utrymmet för konstgestaltning kan knytas till specifika projekt eller hanteras genom potter. Med potter menas att projektspecifika medel eller volymer knutna till mer generella investeringsområden får avsättas till en större pott som inte är projektspecifik. En sådan pott kan användas för att exempelvis möjliggöra större satsningar på andra platser i staden eller i områden som bedöms som viktiga samt motverka för många små konstgestaltningar.

De budgetutrymmen inom investeringsverksamheten som avsätts som potter ska hanteras i likhet med den övriga investeringsstyrningen i staden, vad avser exempelvis hantering och mandat knutna till planperioder eller lånetak.

5.1 Fastighetsnämnden

Det är positivt att det föreslås möjlighet att nyttja potter för samordnade investeringar i konstgestaltning och bedömer att det kommer att underlätta efterlevnaden av regeln. Frågan om tillämpningen av potter och andra praktiska frågor behöver hanteras av respektive nämnd som omfattas av regeln.

5.2 Förvaltnings AB Framtiden

Bolaget ställer sig positiva till möjligheten att använda potter. Framtidenkoncernens bolag använder potter redan idag.

5.3 Kulturnämnden

Möjligheten att använda sig av potter kan bidra till bättre förutsättningar vid tillämpning av enprocentregeln. Detta går även i linje med idén om ett övergripande planeringsunderlag och skapar förutsättningar för att anlägga ett hela-staden-perspektiv vid planering av konstgestaltning.

5.4 Park- och naturnämnden

Nyttan av potter, och möjligheten för Göteborg stad att strategiskt bygga på samlingen utifrån ett helhetsperspektiv, bedöms som god. Användning av potter kopplar till förslaget om ett övergripande planeringsunderlag. De förvaltande organisationerna behöver vara med i framtagandet av planeringsunderlaget för hur och var pottarna avses användas. Planeringsunderlaget behöver dels samordnas med den befintliga samlingen, och även utifrån hur nämnderna prioriterar förvaltningarnas arbete de kommande åren.

5.5 Byggnadsnämnden

Det är rimligt att förskolor och boende med särskild service undantas att hanteras inom tvingande regel men anser att avsättning enligt enprocentsregeln bör ske och fylla de pottar som regeln föreslår. Dessa pottar ska sedan användas för att strategiskt stärka platser där investeringar inte är aktuella för en längre tid framöver. Det finns en risk om byggnadstyperna undantas som beräkningsgrund för avsättning då detta kan skapa mindre incitament för investering förvaltningar och bolag att genomföra konstnärliga processer i samband med projekten.

5.6 Lokalnämnden

Förslaget med pottar är troligtvis inte genomförbart, utifrån lokalförvaltningens hyresmodell, eftersom verksamheternas hyresnivå är direkt kopplad till investeringen. Om lokalförvaltningen ska kunna använda pottar behöver detta utredas vidare med aktuella kundförvaltningar.

6 Maxbelopp

Vid beräkning av avsättning för en procent konstgestaltning vid mycket stora projekt ska ett maxbelopp tillämpas om 250 prisbasbelopp vilket motsvarar ca 12 mnkr, det vill säga projekt som överstiger 1,2 mdkr i byggkostnad.

6.1 Trafiknämnden

Trafiknämnden avsätter en procent av nämndens investeringsvolym till konst, vilken återfinns som en särskild post i investeringsplanen. Medlen hanteras som en pott vilket möjliggör att kontoret vid behov kan använda dessa medel till prioriterade konstprojekt. En procent av den totala investeringsvolymen genererar en stor pott att fördela bland trafiknämndens investeringar. En förändring av regeln kan medföra att färre projekt får möjlighet att genomföra konst. När trafiknämnden planerar och genomför mycket stora investeringsprojekt används ofta en procent av själva projektets investeringskostnad till konst då områdena som berörs är omfattande. Det i regeln reviderade maxbeloppet innebär att det kan komma att finnas mindre i potten att fördela till andra projekt med lägre byggkostnad. I takt med att utbyggnad och investeringsvolymerna minskar kommer således de inte utnyttjade enprocent medlen att fördela att minska. Trafiknämnden föreslår att maxbeloppsgränsen ses över och vid behov justeras i samband med beslut om ny investeringsram vid ingång av varje ny planperiod.

6.2 Fastighetsnämnden

Fastighetsnämnden uppfattar att förslaget till regel innebär att såväl driftkostnader som investeringsutgifter som är förenade med investeringen i

konstgestaltning ska rymmas inom ramen för en procent av beräkningsunderlaget samt att god redovisningssed är styrande för vad som är hänförligt till anskaffningsvärdet. Mot bakgrund av detta önskar fastighetsnämnden att det förtydligas i regeln om de föreslagna beloppsgränserna avser både investeringsutgifterna och driftkostnaderna eller om de avser endast investeringsutgiften.

6.3 Kulturnämnden

Kulturnämnden anser att det saknas välgrundad motivering för maxbelopp, och dess nivå, i förslaget. Införs maxbelopp är inte längre enprocentregeln en enprocentregel. Bedöms ett specifikt projekt innefatta mer ekonomiska medel än vad som är nödvändigt kan delar av medlen avsättas i pott och fördelas till andra delar av staden.

6.4 Park- och naturnämnden

Park- och naturnämnden bedömer att förslagets avgränsning i belopp kan få som konsekvens att det i olika stadsutvecklingsprojekt avsätts olika stor procentgrad till konstgestaltning, beroende på hur projektet är organiserat. I en del stadsutvecklingsprojekt, exempelvis inom Älvstaden, samlar staden stora investeringar i allmän plats under ett och samma projekt. I sådana projekt kan byggkostnaden för allmän plats överstiga 1,2 mdkr vilket innebär att överstigande investering inte utgör grund för enprocentregeln. Skulle projekten i stället organiserats som ett antal olika projekt skulle sammanlagt ett högre belopp avsatts för konstgestaltning, inom ett och samma geografiska område. Konsekvensen av föreslagen avgränsning kan bli att mindre än en procent av byggkostnaden för allmän plats kommer att avsättas till konst i större stadsutvecklingsprojekten. I nuläget skulle det beröra sådana delar av staden där det idag nästan inte finns någon offentlig konst från början då en stor del av stadens större centrala stadsutvecklingsprojekt handlar om omvandling av tidigare industrimark eller externhandelsområden.

6.5 Lokalnämnden

Lokalnämnden ser positivt på regelförslag om maxbelopp.

7 Beständig konst

Den konstgestaltning som ska hanteras i enlighet med enprocentregeln ska avse uppförande av endast beständig konst. Detta för att konstverken ska kunna anses ha ett bestående ekonomiskt värde över tid och därmed kunna hanteras som en anläggningstillgång. Det innebär att tillfällig eller temporär konst, så som exempelvis konstnärlig gestaltning på byggplank eller liknande åtgärder, som behöver kostnadsföras i samband med avetablering och färdigställda

projekt inte anses utgöra beständig konst. Inte heller omfattas därmed tillfälliga installationer eller performance-verk i samband med invigningar eller liknande.

7.1 Kulturnämnden

Kulturnämndens bedömning är att formuleringen innebär detaljstyrning och riskerar att påverka konstnärers uttryck och konstnärliga frihet negativt.

7.2 Park- och naturnämnden

Den tillfälliga konsten kan utgöra ett komplement till den permanenta konsten på en plats som ännu inte är färdigbyggd, och därför inte heller redo för permanent konst. Beslut om användande av ekonomiska medel till tillfällig konst bör tas i den enskilda konstprocessen, utifrån dess förutsättningar.

7.3 Lokalnämnden

Det saknas en gemensam definition inom staden gällande teknisk och ekonomisk livslängd (avskrivningstid), krav på hållbarhet och säkerhet samt tydligare definition av det nya begreppet beständig konst. Denna definition bör tas fram i samråd med berörda förvaltningar/bolag.

8 Hantering av kostnader

Samtliga kostnader som förknippas med framtagande, byggande och etablering av konstgestaltningen ska omhändertas inom ramen för en procent. Det medför att så väl utgifter för processen, verket i sig och utgifter för exempelvis grundläggning och fundament ska ingå i de åtaganden som knyts till konstgestaltningen. Hur utgifterna fördelas mellan drift och investering ska utgå från god redovisningssed och innebär att beställande nämnd eller styrelse behöver hantera detta utrymme inom så väl sina drifts- som investeringsramar.

8.1 Trafiknämnden

Förslaget innebär att enprocentregeln även ska inkludera de driftsmedel som krävs till förberedande arbete (konstkonsult, förstudie och skissupdrag). Denna del av konstprocessen beräknas till uppåt 10 % av hela konstbudgeten. Det innebär att summan som avsätts till konstgestaltning ytterligare begränsas då den inkluderar förberedande arbete.

8.2 Förvaltnings AB Framtiden

För projekt som omfattas av regeln, där anskaffning och genomförande av konstgestaltningen ska genomföras i samverkan med kulturnämnden, bedömer

bolaget att det bör förtydligas att det ligger i kulturnämndens grunduppdrag genom skrivningarna i reglementet om ”att i samverkan med nämnder och styrelser verka för stadens tillämpning av en-procentsregeln om konstnärlig gestaltning och utsmyckning i samband med byggnation”.

Bolaget bedömer att kulturnämndens stöd vid anskaffning och genomförande av konstgestaltning bör finansieras inom ramen för nämndens kommunbidrag.

8.3 Kulturnämnden

Förvaltningens bedömning är att förslaget innebär en betydande förändring och ekonomisk begränsning av hur stor andel av enprocentsbudgeten som kan gå till konstnären och produktion av konstgestaltning. Den största förändringen ligger i att alla kostnader för processen enligt förslaget ska ingå i de medel som är avsatta till konstgestaltning enligt enprocentregeln. Förvaltningen ser en risk med att samtliga kostnader ska ingå i den budget som avsätts till konstgestaltning i varje enskilt projekt eftersom nämnder och styrelser av ekonomiska skäl kan behöva begränsa samverkan med kulturnämnden i processerna. Detta skapar sämre förutsättningar och riskerar att kvaliteten i processerna och i slutresultaten försämras.

8.4 Lokalnämnden

Lokalnämnden ser positivt på regelförslag om hantering av kostnader.

9 Anskaffning och genomförande av konstgestaltning

Varje nämnd och styrelse ansvarar för sin respektive anskaffning och genomförande av konstgestaltning. Anskaffningen och genomförandet av konstgestaltning ska genomföras i samverkan med kulturnämnden.

9.1 Fastighetsnämnden

Det är bra att det tas fram en regel som tydliggör definitioner och ansvar. Den nuvarande processen för upphandling av konst behöver ses över och konkretiseras bland annat med avseende på rutiner i samband med exploatering och utbyggnad av allmän plats. Beställarrollen i exploateringsprojekt behöver beskrivas. Fastighetsnämnden behöver stöd med att beskriva sin roll i processen. Frågor som tillvägagångssätt, hur konstverken kan vara integrerade i den fysiska miljön samt vilket utrymme som finns för flexibilitet kan vara

relevanta för en anvisning eller rutin. En separat rutin som stöd för tillämpningen av regeln behövs och kontoret deltar gärna i ett sådant arbete.

Det är positivt att kulturnämnden föreslås ansvara för att i samverkan med stadens stadsutvecklingsorganisation ta fram ett planeringsunderlag för offentlig konst i staden som ska beaktas vid tillämpning av enprocentregeln. Det är positivt att kulturnämnden har ett särskilt utpekat ansvar för bland annat detta. Kulturnämnden behöver säkerställas nödvändiga resurser för att kunna utgöra stöd i alla konstgestaltningssprocesser.

9.2 Förvaltnings AB Framtiden

I nuläget finns möjlighet för bolag och förvaltningar att anlita externa konstkonstuler för konstgestaltning. Bolaget bedömer att den möjligheten bör kvarstå och att regeln inte ska avgränsas till att alla projekt ska genomföras i samverkan med kulturnämnden.

9.3 Kulturnämnden

Kulturnämnden instämmer med stadsledningskontoret då det gäller ansvar för anskaffning av konstgestaltning och att detta ska ligga hos respektive nämnd och styrelse i egenskap av upphandlande myndighet. För att säkerställa kvalitet i upphandlingsprocessen, likvärdig behandling av leverantörerna (konstnärerna) samt sakkunskap inom konst i urvalsprocesserna är förvaltningens bedömning att kravet om samverkan med kulturnämnden bör vara i *nära* samverkan med kulturnämnden. Kulturnämnden anser att en stadensövergripande process för konstgestaltning behöver tas fram och att ansvar för denna ska ligga hos kulturnämnden.

Genom nuvarande processägarskap har kulturnämnden mandat som möjliggör att konstens kvalitet, konstnärers villkor och konstens integritet, oberoende och egenvärde i största möjliga mån kan behållas i komplexa projekt med många faktorer att ta hänsyn till. I ett konstgestaltningssprojekt krävs djupa kunskaper om konst, konstnärernas villkor, LOU, tekniska och juridiska detaljer i byggprojekten, stadsplanering, förvaltning, barnperspektiv med mera. Det är processer som kräver ständig samordning, förbättringsarbete och samverkan. Kulturnämnden ser att det finns risk för att kvaliteten på processerna riskerar försämrans om de sprids ut på många olika förvaltningar och bolag utan helhetssyn och sakkunskap gällande konstupphandling, upphovsrätt samt konstnärers genomförande och process.

9.4 Lokalnämnden

Lokalnämnden ser positivt på regelförslag till anskaffning och genomförande av konstgestaltning.

9.5 Nämnden för inköp och upphandling

Nämnden för inköp och upphandling avstyrker förslaget. Det framgår inte av tjänsteutlåtandet om stadsledningskontoret genomfört en utredning kring om kulturnämnden är att se som en inköpscentral, enligt lagen om offentlig upphandling, vad avser anskaffning av konstgestaltning. I så fall är inte utgångspunkten kring ansvar i stadsledningskontorets tjänsteutlåtande helt korrekt. Frågan behöver utredas vidare, om detta inte är gjort. Nämnden uppfattar att förslaget innebär en decentralisering av ansvar inom området. Ett förslag om en mer decentraliserad hantering bör ha en konsekvensbeskrivning. Lagen om offentlig upphandling medger möjlighet att avstå från offentlig annonsering av upphandling och istället genomföra en så kallad direktupphandling. Ett regelverk där det åligger varje upphandlande enhet att visa på att ett undantag är uppfyllt, istället för en centraliserad hantering, medför enligt nämndens bedömning en risk för brister.

10 Övergripande planeringsunderlag

Kulturnämnden ska ansvara för att i samverkan med stadens stadsutvecklingsorganisation ta fram ett övergripande planeringsunderlag för offentlig konst i staden som ska beaktas vid tillämpning av enprocentregeln. Planeringsunderlaget ska visa var i staden det finns behov av satsningar av offentlig konst och är ett underlag bland annat vid användning av potter.

10.1 Trafiknämnden

För trafiknämnden innebär detta ett viktigt stöd för att bättre kunna planera och prioritera i vilka projekt enprocentpotten ska användas, så konsten kommer fler till del och stadens konstsatsningar håller ihop utifrån en övergripande idé och sammanhang. Trafiknämnden ställer sig positiv till förslaget om framtagande av ett övergripande planeringsunderlag för offentlig konst i staden.

10.2 Fastighetsnämnden

Det är positivt att kulturnämnden föreslås ansvara för att i samverkan med stadens stadsutvecklingsorganisation ta fram ett planeringsunderlag för offentlig konst i staden som ska beaktas vid tillämpning av enprocentregeln.

10.3 Kulturnämnden

Kulturnämndens bedömning är att ett övergripande planeringsunderlag kan bidra till bättre förutsättningar för tillämpningen av enprocentregeln och till att ett hela-staden-perspektiv kan beaktas i planeringen av densamma.

Kulturnämnden vill understryka att en förutsättning för att kulturnämnden ska kunna ansvara för detta är att den ges resurser för uppdraget. Vidare bör det tydliggöras vad som avses med ”stadens stadsutvecklingsorganisation”. Kulturnämndens anser att både berörda nämnder och styrelser behöver involveras i arbetet.

10.4 Park- och naturnämnden

Ett sådant planeringsunderlag behöver tas fram i samverkan med stadsutvecklingsnämnderna. Förslaget kräver att de förvaltande organisationerna tillåts vara med i framtagandet av det övergripande planeringsunderlaget för hur och var potterna avses användas. Underlaget behöver dels samordnas med den befintliga samlingen, samt även utifrån hur nämnderna prioriterar förvaltningarnas arbete de kommande åren.

10.5 Lokalnämnden

Lokalnämnden ser i grunden positivt på ett övergripande planeringsunderlag men bedömer att potter inte är aktuellt för lokalförvaltningen då verksamheternas hyra är direkt kopplad till investeringen.

11 Lägsta beloppsgräns

Förslaget innehåller en begränsning där en konstgestaltningprocess ska genomföras först när investeringen för konstgestaltningen uppgår till minst 17 prisbasbelopp, vilket i dagsläget motsvarar i storleksordningen drygt 800 tkr. Detta för att processkostnaderna och arbetsinsatsen ska stå i proportion till investeringen.

11.1 Fastighetsnämnden

Det behövs förtydligas i regeln om de föreslagna beloppsgränserna avser både investeringsutgifterna och driftkostnaderna eller om de avser endast investeringsutgiften. Baserat på budgeterade investeringar i allmän plats som ligger i intervallet 80 mkr till 1 200 mkr uppskattar kontoret att investeringar i konstgestaltning i genomsnitt årligen uppgår till cirka 5 mkr. Fastighetsnämnden anser att det är viktigt att det avsätts finansiering genom investerings- som driftmedel för dessa åtaganden. Det förekommer att en exploatör bygger ut allmän plats för att sedan lämna tex en gata som en gåva till kommunen. Det sker i dessa fall inga finansiella transaktioner mellan exploatör och kommun. Fastighetsnämnden vill uppmärksamma på att även dessa investeringar ingår i ovanstående beräkning.

11.2 Förvaltnings AB Framtiden

Bolaget har utgått ifrån att beloppsgränserna är exklusive moms.

11.3 Kulturnämnden

Kulturnämndens bedömning är att utarbetad praxis ligger i linje med stadsledningskontorets förslag. Förvaltningen vill dock understryka att det behöver finnas utrymme för undantag från lägsta beloppsgräns. Det kan exempelvis handla om sammanhang som bedöms som extra viktiga utifrån ett ”hela staden perspektiv” eller att det är av vikt att även möjliggöra konst genom enprocentregeln hos förvaltningar eller bolag som sällan kommer upp till den undre beloppsgränsen i sina projekt. Alternativ till att undantag medges är att det föreslagna övergripande planeringsunderlaget, samt möjligheten att samla medel i potter, kan hanteras på ett sådant sätt att dessa sammanhang ändå kan få ta del av konst som tillkommer genom enprocentregeln. Kulturnämnden anser att en förutsättning för att föreslagen nivå gällande lägsta beloppsgräns ska vara rimlig är att kostnaderna för förvaltningarnas och bolagens egna arbetsinsatser i processerna inte ska ingå i ramen för en procent.

11.4 Lokalnämnden

Föreslagen lägsta beloppsgränsen på 17 prisbasbelopp (cirka 800 000 kr) för konstgestaltningen kommer att medföra cirka 70 procent färre konstgestaltningar, om man jämför med dagens pågående projekt.

Lokalnämnden föreslår att förslaget till gemensam lägsta beloppsgräns tas bort från regeln och att lämplig lägsta beloppsgräns kan bedömas utifrån förvaltningens/bolagets förutsättningar.

12 Förvaltning

Ansvarig slutlig förvaltare av konstgestaltningen är ansvarig för att i samverkan med kulturnämnden upprätta en förvaltningsplan för verket.

Då beständig och fast konst inte skrivs av utgörs de löpande kostnaderna av internräntekostnader samt drift, skötsel och tillsyn av verken i enlighet med framtagna skötselplaner. Slutlig förvaltare av verket ansvarar för de löpande driftkostnaderna. Kostnader som uppstår med anledning av tillämpning av enprocentsregeln som inte kan hänföras till investeringsmedel hanteras inom ramen för respektive nämnds ordinarie ekonomiska ansvar.

Det innebär att konstgestaltningarna hanteras på motsvarande sätt som övriga anläggningar som idag byggs upp i en organisation med ett investeringsansvar och sedan förs över till den förvaltande organisationen. Detta avser i dagsläget framför allt utbyggnad av allmän plats där investeringsansvaret åligger fastighetsnämnden, men där de färdiga anläggningarna förs över till främst trafiknämnden eller park och naturnämnden i samband med färdigställande och att anläggningarna tas i bruk. Detta förhållande kommer att kvarstå mellan den nya nämnden med ansvar för exploatering (*Göteborgs Stads exploateringsnämnd*) och nämnden med ansvar för mark (*Göteborgs Stads stadsmiljönämnd*).

12.1 Kulturnämnden

Tydlighet gällande förvaltning av konstgestaltning och hur dess kostnader ska hanteras kan bidra till bättre förutsättningar för omhändertagande av stadens konstgestaltningar. I stadsledningskontorets förslag till skrivning saknas ett tydliggörande gällande ansvar för själva förvaltningen, det vill säga vem som är ansvarig slutlig förvaltare.

12.2 Park och naturnämnden

Den föreslagna regeln är otydlig kring mandat och roller. Kulturförvaltningen är agerande ägare av den offentliga konstsamlingen, samtidigt som förvaltandet av konstverken är fördelat på ett flertal organisationer vilka behöver ha full förfoganderätt över konstverken, likt idag. Förslaget innebär däremot att rådigheten delvis krävställes på ett sätt som bland annat går utöver upphovsrättsliga krav, samtidigt som kulturförvaltningen förväntas samverka i ett flertal frågor. Det är dock oklart utifrån vilken roll som avses i de olika delarna: ägarrollen, respektive processledare- eller processägarrollen. Park- och naturnämnden efterfrågar även ett ramverk för hur samlingen bör förvaltas, med övergripande stöd och råd vid situationer som avveckling, överföring av objekt, flytt etcetera. Ett sådant ramverk bör tas fram av Kulturförvaltningen utifrån ägarrollen, i nära samarbete med de förvaltande organisationerna.

12.3 Lokalnämnden

Begrepp som förvaltningsplan, skötselplan och löpande driftskostnader behöver förklaras för att regeltexten ska bli entydig. Kulturnämnden behöver avsätta resurser för samverkan med övriga nämnder i arbetet med förvaltningsplan. Det behövs en stadengemensam besiktningrutin samt gemensam syn på garantitidens längd. Rutin för besiktning bör tas fram gemensamt av berörda förvaltningar under ledning av kulturförvaltningen. Det behöver tydliggöras att konstgestaltningarna ska hanteras på motsvarande sätt som övriga anläggningar. Vidare vill lokalnämnden att regeln belyser förvaltningsaspekter som slitage, hållbarhet och säkerhet, för att få gemensamma arbetsätt, bedömningar och definitioner.

13 Offentlighet

Konstgestaltning ska placeras/integreras/installeras i sammanhang där den kommer flest till del, hög offentlighetsgrad gäller.

13.1 Kulturnämnden

Kulturnämndens bedömning är att förslaget innebär detaljstyrning och begränsar stadens möjligheter att tillämpa enprocentregeln på ett ändamålsenligt sätt. Därmed begränsas beställarnas mandat till självständiga beslut och det

bidrar inte på något sätt till att skapa goda förutsättningar för framdrift i processerna. Förutsättningarna i varje enskilt projekt behöver vägas in i analysen om var konstgestaltning ska placeras/integreras/installeras.

13.2 Park och naturnämnden

I den nationella politiken för gestaltad livsmiljö lyfts konstens stora betydelse för att skapa gemensamma rum med långsiktiga kvaliteter fram. Därför är den offentliga konsten en del av politikområdet gestaltad livsmiljö. Sveriges riksdag har enhälligt ställt sig bakom perspektivet gestaltad livsmiljö. Perspektivet innebär bland annat en helhetssyn på forandet av våra gemensamma livsmiljöer där konst, arkitektur, form, design och kulturarv ses som ett sammanhållet område. I politiken för gestaltad livsmiljö framhålls också den offentliga konstens avgörande roll för ett mer hållbart samhällsbygge, bland annat för att konsten både kan förstärka befintliga och bidra till nya värden – såväl estetiska som sociala. Konsten kan skapa nya sammanhang och förändra upplevelsen av en plats i grunden.

13.3 Lokalnämnden

Lokalnämnden ser positivt på regelförslag om offentlighet.

14 Rådighet

Rådighet över konstgestaltningen, till exempel vid flytt, borttagning eller förstörelse ska hanteras i samråd med konstnären och med stöd av kulturnämnden.

14.1 Kulturnämnden

Tydlighet gällande rådighet kan bidra till bättre förutsättningar för hantering av stadens konstgestaltningar. Kulturnämnden anser dock inte att det ska vara ett ska-krav att hantera detta med stöd av kulturnämnden utan att kulturnämnden kan utgöra ett stöd. En förutsättning för att kulturnämnden ska kunna bistå med stöd gällande rådighet är att nämnden ges tillräckligt med resurser. I dagsläget saknas kompetens och kunskap gällande frågor och åtgärder kopplade till flytt, borttagning eller förstörelse av konstgestaltning inom staden. Denna brist på kunskap och kompetens behöver åtgärdas för att säkerställa att hanteringen av stadens konstgestaltningar kan ske på ett kvalitativt sätt.

14.2 Park och naturnämnden

Park- och naturnämnden efterfrågar ett ramverk för hur samlingen bör förvaltas, med övergripande stöd och råd vid situationer som avveckling, överföring av

objekt, flytt etcetera. Ett sådant ramverk bör tas fram av Kulturförvaltningen utifrån ägarrollen, i nära samarbete med de förvaltande organisationerna.

14.3 Lokalnämnden

Lokalnämnden anser att det är viktigt att kulturnämnden avsätter resurser för samverkan med övriga nämnder i arbetet med rådighet över konstgestaltningar samt att Göteborgs Stad bistår med kompetenser som inte finns på de enskilda upphandlande förvaltningarna, till exempel besiktning av konst och sakkunnig konservator.

15 Inventering

Förvaltaren ansvarar för en årlig inventering av konsten. Inventering ska ske för att säkerställa att konstgestaltningen faktiskt finns kvar, i det skick det anskaffades.

15.1 Kulturnämnden

En inventering och tydlighet om vem som ansvarar för denna kan bidra till bättre förutsättningar för hantering av stadens konstgestaltningar.

15.2 Lokalnämnden

Regelns förslag om årlig inventering av konstverk bedömer förvaltningen som orimlig och kostsam. Enbart lokalnämnden har cirka 700 konstverk i sitt bestånd.

Lokalnämndens konst är direkt kopplad till verksamheter med rapporteringsansvar vilket gör att inventering för konst kan göras med längre intervall, förslagsvis var femte år.

Regelns förslag om årlig inventering bör ändras till ett längre intervall, förslagsvis var femte år eftersom lokalförvaltningens konst är direkt kopplad till verksamheter med rapporteringsansvar.

16 Tillgängliggörande

16.1 Kulturnämnden

Nämnden anser att det är svårt att göra en bedömning av denna del av förslaget eftersom det är otydligt vad som här avses med tillgängliggörande. Om tillgängliggörande innebär en förmedling av stadens konstgestaltningar, i syfte att via olika typer av kommunikationsinsatser göra dem kända och på så sätt tillgängliga för fler, är förvaltningens bedömning att det är positivt. Att skapa kännedom om stadens konstgestaltningar bidrar dessutom till bilden av Göteborg som en attraktiv och intressant stad; för boende, besökare och näringslivet. Nämnden vill understryka att en förutsättning för att kulturnämnden ska kunna ansvara för förmedling av stadens konstgestaltningar är att nämnden ges tillräckligt med resurser. Förvaltningen föreslår följande skrivning: ”En plan för förmedling av konstgestaltningen ska tas fram före invigningen. Kulturnämnden ansvarar för förmedling av stadens konstgestaltningar.”

16.2 Park och naturnämnden

Konsten behöver tillgängliggöras för att flera ska kunna ta del av den på olika sätt. Förvaltningen ser positivt på detta då det ligger i linje med grönplanens sociala mål och den strategi som går ut på att informera, involvera och aktivera.

16.3 Lokalnämnden

Nämnden ser positivt på regelförslag om tillgängliggörande.

17 Samordning för processen

Kulturnämnden har ett särskilt ansvar för samordning och stöd inom processen, uppföljning, föreslå förändringar i regeln, framtagande av eventuella rutiner m m.

17.1 Kulturnämnden

Nämndens bedömning är att tydliggörande om ansvar för samordning och stöd redogörs på fel ställe i regeln. Vad som avses med samordning och stöd är otydligt.

Nämndens bedömning är att tydlighet i vem som ansvarar för regelns implementering, uppföljning och framtida uppdatering bidrar till bättre förutsättningar för hantering och implementering av enprocentregeln. Att ansvar för detta läggs på stadens konstsakkunniga nämnd bidrar ytterligare till bättre förutsättningar. Nämnden föreslår följande skrivning: ”Kulturnämnden har ett särskilt ansvar för regelns implementering, uppföljning och framtida uppdatering. Detta innebär bland annat att föreslå förändringar i regeln och framtagande av eventuella rutiner. Arbetet med regelns implementering,

uppföljning och framtida uppdatering ska ske i samverkan med berörda styrelser och nämnder.”

17.2 Lokalnämnden

Lokalnämnden anser att kulturförvaltningen ska ha en central och övergripande roll för att driva frågor som rör stadens konst. Detta innebär som regeln föreslår att ha ett särskilt ansvar för samordning och stöd inom processen; uppföljning, föreslå förändringar i regeln, framtagna av eventuella rutiner m m. i samverkan med berörda nämnder och styrelser.

För att arbetet med enprocentskonst ska tydliggöras anser lokalförvaltningen att det är viktigt att Göteborgs Stad har en gemensam konstprocess som är kopplad till den gemensamma byggprocessen i Göteborg (GBP). Konstprocessen är en del av byggprocessen eftersom en procent avsätts av investeringssumman för byggprojektet. Lokalnämnden efterfrågar en stadengemensam besiktningrutin samt gemensam syn på garantitidens längd som en del av processen.

17.3 Nämnden för funktionsstöd

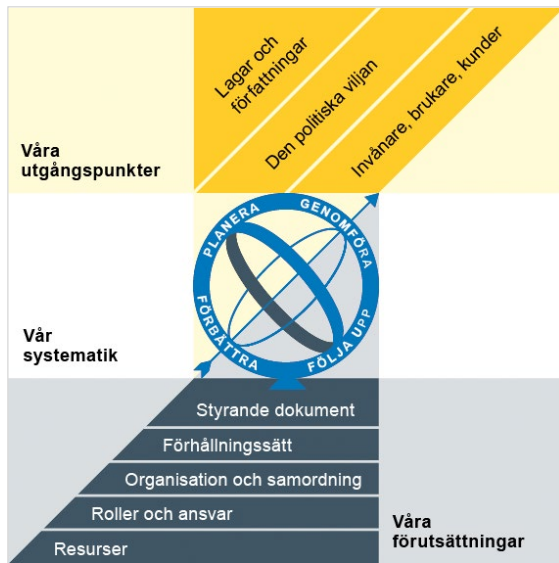
Nämnden önskar se ett förtydligande avseende kulturnämndens ansvar för samordning, uppföljning och att föreslå förändringar i regeln. Kulturnämndens ansvar behöver också omfatta att följa effekterna av de nya avgränsningarna i regeln. Syftet med avgränsningarna är att möjliggöra för större flexibilitet och en friare tillämpning av konstgestaltningprocessen, inte att hindra konstgestaltning eller underlätta för att avstå från konstgestaltning i vid bemärkelse. Detta behöver följas av samtliga inblandade parter och ytterst av kulturnämnden.

Göteborgs Stads enprocentregel för konstgestaltning i samband med bygginvesteringar

Reglerande styrande dokument

Policy
Riktlinje
► Regel
Anvisning
Rutin
Instruktion

Göteborgs Stads styrsystem

Utgångspunkterna för styrningen av Göteborgs Stad är lagar och författningar, den politiska viljan och stadens invånare, brukare och kunder. För att förverkliga utgångspunkterna behövs förutsättningar av olika slag. Stadens politiker har möjlighet att genom styrande dokument beskriva hur de vill realisera den politiska viljan. Inom Göteborgs Stad gäller de styrande dokument som antas av kommunfullmäktige och kommunstyrelsen. Därutöver fastställer nämnder och bolagsstyrelser egna styrande dokument för sin egen verksamhet. Kommunfullmäktiges budget är det övergripande och överordnade styrande dokumentet för Göteborgs Stads nämnder och bolagsstyrelser.

Om Göteborgs Stads styrande dokument

Göteborgs Stads styrande dokument är våra förutsättningar för att vi ska göra rätt saker på rätt sätt. De anger vad nämnder/styrelser och förvaltningar/bolag ska göra, vem som ska göra det och hur det ska göras. Styrande dokument är samlingsbegreppet för dessa dokument.

Stadens grundläggande principer såsom demokratisk grundsyn, principer om mänskliga rättigheter och icke-diskriminering omsätts i praktisk verksamhet genom att de integreras i stadens ordinarie beslutsprocesser. Beredning av och beslut om styrande dokument har en stor betydelse för förverkligandet av dessa principer i stadens verksamheter.

De styrande dokumenten ska göra det tydligt både för organisationen och för invånare, brukare, kunder, leverantörer, samarbetspartners och andra intressenter vad som förväntas av förvaltningar och bolag. De styrande dokumenten ligger till grund för att utkräva ansvar när vi inte arbetar i enlighet med vad som är beslutat.

Styrande dokument			
Kommunala föreskrifter		Planerande och reglerande styrande dokument	
Normgivning mot enskild	Riktade styrande dokument	Planerande styrande dokument	Reglerande styrande dokument

Beslutad av: Kommunfullmäktige
Gäller för: [Text]
Diarienummer: [Nummer]
Datum och paragraf för beslutet: [Text]

Dokumentsort: Regel
Giltighetstid: Tillsvidare
Senast reviderad: [Datum]
Dokumentansvarig: [Funktion]

Bilagor:
[Bilagor]

Innehåll

Inledning	4
Syftet med denna regel.....	4
Vem omfattas av dessa regler	4
Bakgrund	4
Koppling till andra styrande dokument	4
Stödjande dokument.....	5
Regel	7
Definitioner och avgränsningar	7
Maxbelopp.....	7
Användning av pottor	7
Ansvar att definiera projekt, investeringsvolym och byggkostnad	8
Investering i konstgestaltning	8
Hantering av kostnader	8
Anskaffning och genomförande av konstgestaltning.....	9
Lägsta beloppsgräns	9
Övergripande planeringsunderlag	10
Förvaltning	10
Förmedling	10
Samordning för processen	10

Inledning

Syftet med denna regel

Syftet är att tydliggöra tillämpningen av enprocentregeln för konstgestaltning avseende bland annat ansvarsfördelning, mandat och avgränsningar.

Vem omfattas av dessa regler

Reglerna gäller tillsvi vidare för kulturnämnden samt stadens investerande nämnder och styrelser inom klustren bostäder och lokaler.

Bakgrund

Enprocentregeln tillkom 1937 för statliga byggnationer men blev med tiden även vägledande för landsting och kommuner. Enprocentregeln är den ekonomiska princip som anger att en procent av den samlade kostnaden vid offentligt finansierad ny-, om- och tillbyggnad ska avsättas för konstnärlig gestaltning. En avsikt med det ursprungliga initiativet var att skapa ekonomiska förutsättningar för att genom konstnärlig gestaltning utveckla kulturella och sociala värden i samhällets gemensamma offentliga miljöer, värden som skulle skapa en känsla av välbefinnande och livskvalitet. Det finns inte någon lag eller nationell förordning som föreskriver hur och när enprocentregeln ska tillämpas för konstnärlig gestaltning.

Göteborgs Stad har efter beslut i kommunfullmäktige tillämpat regeln sedan 2013.

Kommunfullmäktige beslutade 2021-11-25 § 4 1556/20 om behovet av att ta fram ett styrande dokument.

Koppling till andra styrande dokument

Styrande dokument	Koppling till denna regel
Reglemente för kulturnämnden	<p>Nämnden ska driva och samordna stadens kulturstrategiska arbete, stödja och främja konsten i dess olika former och konstnärernas villkor i staden. Nämnden ska bidra till utvecklingen av kulturvärden i stadsutvecklingen samt aktivt bidra i den strategiska stadsplaneringen.</p> <p>Kulturnämnden ansvarar också för att i samverkan med nämnder och styrelser verka för stadens tillämpning av enprocentsregeln om konstnärlig gestaltning</p>

	och utsmyckning i samband med byggnation.
Göteborgs Stads kulturprogram	<p>I Göteborgs Stads kulturprogram³, som antogs av kommunfullmäktige 2013, framgår att kulturen är till för alla, samt att konsten bör ha en självklar plats i stadens utveckling. Stadens konstpolitik ska:</p> <ul style="list-style-type: none"> • hävda konstens integritet, oberoende och egenvärde, • främja konstnärlig yttrandefrihet och kvalitet, • skapa goda och hållbara villkor för konsten och konstnärerna.
Översiktsplan för Göteborgs stad	Översiktsplanen är kommunens samlade strategi för hur mark, vatten och bebyggelse ska användas, utvecklas och bevaras. Den pekar både ut en riktning för hur kommunen ska utvecklas på lång sikt samtidigt som den vägleder beslut här och nu.
Riktlinje för inköp och upphandling	All anskaffning av varor, tjänster och entreprenader ska baseras på en helhetssyn där stadens gemensamma bästa har företräde framför enskild verksamhets intresse.
Gemensam byggprocess (GBP)	Göteborgs Stads gemensamma byggprocess (GBP) är kvalitetssäkrad och ska tillämpas av stadens 24 byggande förvaltningar och bolag. Processen styrs av en riktlinje som är beslutad i Kommunfullmäktige (Dnr 1547/20). Processen innehåller bland annat de krav som Göteborgs Stad ställer på bygguppdrag.

Stödjande dokument

Stödjande dokument finns på Göteborg Konsts hemsida:

<https://goteborgkonst.se/konsten/enprocentregeln/>

Regel

Definitioner och avgränsningar

Enprocentregeln innebär att en procent av stadens nyinvesteringsvolym ska avsättas för konstgestaltning.

En procent ska beräknas på byggkostnaderna i all nyinvestering som avser markanläggningar kopplat till allmän plats, så som gator, parker, torg och konstruktionsbyggnader (broar, tunnlar etcetera), samt vid nyinvestering i lokaler och bostäder. Med lokaler avses även större tekniska anläggningar som till exempel vattenverk eller parkeringsanläggningar. Således ska inte reinvesteringar ingå som beräkningsgrund.

Byggkostnaden avser projekts eller investeringsområdets samlade planerade investeringsutgifter, exklusive byggherrekostnader för till exempel utredningar, projekteringar, projektledning och byggherrens övriga projektadministration.

Projektutgifter som inte klassificeras som investering ska inte omfattas av byggkostnaderna, så som sanerings-, rivnings- eller evakueringskostnader.

Investeringar och projekt som är av övervägande teknisk karaktär, som exempelvis energieffektivisering, tillgänglighetsanpassningar eller andra åtgärder för att klara nya eller förändrade myndighetskrav är undantagna från beräkningsgrunden.

Maxbelopp

Vid beräkning av avsättning för en procent konstgestaltning vid ekonomiskt omfattande projekt ska ett maxbelopp avsättas för konstgestaltning, motsvarande 250 prisbasbelopp.

Användning av potter

Respektive nämnd eller styrelse har möjlighet att hantera avsatta medel genom en pott för konstgestaltningssatsning. Med potter menas att projektspecifika medel eller volymer knutna till mer generella investeringsområden eller för mindre ekonomiskt omfattande projekt får avsättas till en större samlad pott. En sådan pott kan användas för att exempelvis möjliggöra konstgestaltningssatsningar på andra platser i staden än den geografi som projekten genomförs i och i områden som bedöms som prioriterade för att stärka den konstnärliga gestaltningen.

De budgetutrymmen inom investeringsverksamheten som avsätts till potter ska hanteras i likhet med den övriga investeringsstyrningen i staden, vad avser exempelvis hantering och mandat knutna till planperioder eller lånetak.

Ansvar att definiera projekt, investeringsvolym och byggkostnad

Den byggande/beställande parten ansvarar för att definiera vilka investeringsprojekt och investeringsvolym som ska ligga till grund för beräkningen av avsättning enligt enprocentregeln och som ska hanteras i enlighet med avgränsningarna ovan.

En parameter för bedömning är bland annat projekt som till betydande delar medfinansieras av stat eller region i form av investeringsbidrag eller driftbidrag över tid. Där går det att överväga i vilken mån byggkostnaderna eller stadens andel av finansieringen ska ligga till grund för beräkningen av en procents konstgestaltning och behöver kanske inte minst utifrån hur eventuella avtal är konstruerade och omfattar konstgestaltungsåtgärder. Detta gäller först och främst diverse infrastrukturprojekt.

Detta gäller även ansvaret att definiera vad som ingår i byggkostnaden och byggherrekostnaderna för att följa befintlig redovisning och styrning eller utifrån branschstandards. Dessa kan skilja sig något mellan stadens olika verksamheter. Dock är det av vikt att definitionerna vidmakthålls över tid för att skapa goda planeringsförutsättningar och transparens.

Den byggande/beställande parten ansvarar för att i samverkan med kulturnämnden definiera vilka byggprojekt eller enskilda konstgestaltungsprojekt som ska hanteras inom ramen för konstgestaltungsprocessen.

Investering i konstgestaltning

Konstgestaltningarna/en konstgestaltning ska kunna definieras som en materiell anläggningstillgång enligt rådande regelverk och därmed kunna hanteras som en del av stadens investeringsekonomi. Det innebär i allmänhet att det är ett fysiskt verk som ska bestå över en längre tid.

Tillfällig eller temporär konst ska hanteras enligt god redovisningssed och kostnadsföras direkt eller i samband med avetablering. Ett sådant avsteg från huvudregeln är möjlig om beställaren ser att det finns sådana möjligheter att hantera dessa budgetkonsekvenser.

Hantering av kostnader

Samtliga kostnader och utgifter förknippade med kulturnämndens process för konstgestaltungsprojekt samt uppförande och etablering av konstverket ska rymmas inom ramen för den avsatta delen av byggkostnaden.

Därmed behöver den beställande parten avsätta resurser för så väl investeringen som för de driftkostnader som följer av tex processledning, förstudie och utredningsfas. Vad som definieras som investering kontra drift ska behandlas likt övriga projektutgifter och ska hanteras i enlighet med stadens övriga regler och principer och i enlighet med god redovisningssed.

Fördelning av kostnadsansvar och utgiftstyper			
	Budgetansvarig	Finansieringsform	
Planeringsunderlag , kostnader för framtagande och uppdatering	Kulturnämnden	Driftmedel	
Projektutgifter för konstgestaltning så som konstkonsult, skissuppdrag, produktion och installation m m och andra utgifter som utgör investeringsutgifter enligt stadens regelverk	Beställande nämnd/styrelse	Investeringsmedel	Ska hanteras inom den beräknade avsättningen för en procent konstgestaltning
Projektutgifter för konstgestaltning så som kulturförvaltningens kostnader för processen för konstgestaltningprojekt och förstudier, tillfällig konst m m som inte får hanteras som investeringsutgifter enligt stadens regelverk	Beställande nämnd/styrelse	Driftmedel	
Förvaltning , kostnader för tillsyn, skötsel och underhåll eller internränta, eventuella avskrivningar med mera	Anläggningsägande nämnd/styrelse	Driftmedel	

Bilden åskådliggör vilka typer av utgifter och åtgärder som finansieras av driftsmedel respektive investeringsmedel och vad som ska omfattas av avsättningen för konstgestaltning.

Anskaffning och genomförande av konstgestaltning

Varje nämnd och styrelse ansvarar för sin respektive anskaffning och genomförande av konstgestaltning. Anskaffningen och genomförandet av konstgestaltning ska genomföras i nära samverkan med kulturnämnden för berörda nämnder. De byggprojekt som ska innehålla konstgestaltning eller rena konstgestaltningprojekt som ska finansieras inom ramen för enprocentregeln ska hanteras i enlighet med process för konstgestaltningprojekt.

Det är frivilligt för styrelserna att samverka med kulturnämnden och använda sig av kulturförvaltningens process för konstgestaltningprojekt vid anskaffning och genomförande av konstgestaltning. I övrigt omfattas berörda styrelser av enprocentregeln.

Lägsta beloppsgräns

En process för konstgestaltningprojekt ska genomföras först när de bedömda utgifterna för konstgestaltningen uppgår till minst 15 prisbasbelopp. Detta för att processkostnaderna och arbetsinsatsen ska stå i proportion till investeringen i konstverket.

Det kan förekomma byggprojekt där konstgestaltningens utgifter inte uppgår till minimigränsen ovan men där ansvarig verksamhet förordar att konstgestaltning ändå ska genomföras inom ramen för respektive projekt. Det kan exempelvis avse nybyggnation av förskolor eller andra liknande lokalprojekt där konstgestaltning eftersträvas i varje projekt. För sådana projekt kan berörda parterna komma överens om en förenklad process för konstgestaltningprojekt eller hanteras på egen hand av den investerande nämnden.

Övergripande planeringsunderlag

Kulturnämnden ska ansvara för att ta fram ett övergripande planeringsunderlag för offentlig konst i staden som ska beaktas vid tillämpning av enprocentregeln.

Planeringsunderlaget ska visa var i staden det finns behov av satsningar av offentlig konst och är ett underlag bland annat vid användning av potter. Berörda bolag bör ges möjlighet till delaktighet och insyn i planeringen.

Förvaltning

Ansvarig slutlig förvaltare av konstgestaltningen ansvarar för att i samverkan med kulturnämnden upprätta en förvaltningsplan för verket. Rådighet över konstgestaltningen, till exempel vid flytt, borttagning eller förstörelse ska hanteras i samråd med konstnären och med stöd av kulturnämnden.

Då beständig och fast konst inte skrivs av utgörs de löpande kostnaderna av internräntekostnader samt drift, skötsel och tillsyn av verken i enlighet med framtagen skötselplan. Slutlig förvaltare av verket ansvarar för de löpande driftkostnaderna. Kostnader som uppstår med anledning av tillämpning av enprocentregeln som inte kan hänföras till investeringsmedel hanteras inom ramen för respektive nämnds ordinarie ekonomiska ansvar.

Förvaltaren ansvarar för inventering av konsten. Inventering ska ske för att säkerställa att konstgestaltningen faktiskt finns kvar, i det skick det anskaffades.

Förmedling

En plan för förmedling och tillgängliggörande av konstgestaltningen ska tas fram inom ramen för respektive konstgestaltningsprojekt. Kulturnämnden ansvarar för stadens förmedling av konstgestaltning enligt enprocentregeln.

Samordning

Kulturnämnden har ett särskilt ansvar för samordning och stöd för processen för konstgestaltningsprojekt, uppföljning av enprocentregelns tillämpning och framtagande av rutiner och liknande, utöver det som pekas ut ytterligare i regeln.